

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 571/2014-266

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 17. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu spravodajcu Ľubomíra Dobríka o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Fulcom, Živnostenská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyemenovaní za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj o sťažnostiach [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], oboch zastúpených advokátom JUDr. Tiborom Sásfaiom, Fejova 4, Košice, pre namietané porušenie základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozhodnutiami prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyemenovaní za sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevymenovaní [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] za sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky porušené bolo.

2. Rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevymenovaní [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED] za sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky zrušuje a prikazuje, aby prezident Slovenskej republiky vo veci znovu konal a rozhodol.

3. Kancelária prezidenta Slovenskej republiky je povinná uhradiť [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 434,87 € (slovom štyristotridsaťštyri eur a osemdesiatšedem centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Milana Fulca, Živnostenská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a [REDACTED], a [REDACTED] spoločne trovy konania v sume 434,87 € (slovom štyristotridsaťštyri eur a osemdesiatšedem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Tibora Sásfaia, Fejova 4, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDACTED], a [REDACTED] nevyhovuje.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 27. augusta 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 28. augusta 2014 sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 2. septembra 2014 sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu aj „sťažovatelia“). Uznesením sp. zn. III. ÚS 571/2014 z 24. septembra 2014 rozhodol senát ústavného súdu o spojení sťažností [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“) a [REDAKOVANÉ] a o ich prijatí na ďalšie spoločné konanie. Sťažnosť [REDAKOVANÉ], bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 588/2014 z 1. októbra 2014. Plénum ústavného súdu následne uznesením sp. zn. PLs. ÚS 4/2014 z 12. novembra 2014 rozhodlo o spojení vecí vedených pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 a sp. zn. I. ÚS 588/2014 na spoločné konanie vedené ďalej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014.

K obsahu podania sťažovateľky [REDAKOVANÉ]

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

«Národná rada Slovenskej republiky dňa 03. apríla 2014 zvolila sťažovateľku za kandidátku na sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky (uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 1130 z 03. apríla 2014).

Predseda Národnej rady Pavol Paška listom zo 16. mája 2014 č. PREDS-70, PREDS-337/2014 predložil prezidentovi Slovenskej republiky uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky č. 1130 z 03. apríla 2014 a č. 1147 z 15. mája 2014.

Predmetnými uzneseniami Národná rada Slovenskej republiky navrhla prezidentovi Slovenskej republiky celkovo 6 kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Prezident Slovenskej republiky listom č. 1262-2012-BA z 18. júna 2014 pozval sťažovateľku, aby sa dňa 25. júna 2014 v sídle prezidenta Slovenskej republiky zúčastnila pohovoru pred Poradným výborom na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, pričom k tomuto listu bolo priložené Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky zo 17. júna 2014 o zriadení Poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Prezident Slovenskej republiky dňa 02. júla 2014 rozhodol, že sťažovateľku nevymenuje za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky, pričom celkovo zo 6 kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky nevymenoval troch sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale len jednu sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky (JUDr. Janu Baricovú).

Prezident Slovenskej republiky svoje rozhodnutie nevymenovať sťažovateľku za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky odôvodnil nasledovne:

„Na základe Vášho profesijného životopisu, odporúčania Poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý som zriadil rozhodnutím zo 17. júna 2014 č. 1262-2014-BA a vlastných poznatkov, ktoré som získal z pohovoru s Vami uskutočneného 25. júna 2014, som rozhodol tak, že Vás nevymenujám za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Z Vášho profesijného životopisu, ani z ďalších dostupných údajov, nemožno presvedčivo potvrdiť, že ste sa vo Vašom doterajšom pôsobení objektívne preukázateľným spôsobom, prakticky či teoreticky, venovali ústavnému súdnictvu a ústavnému právu.

Žiadne skutočnosti nepotvrdzujú ani to, že ste vo Vašej súčasnej profesii dosiahli všeobecne uznávané výsledky v niektorej oblasti právnej teórie alebo právnej praxe vytvárajúce dostatočné predpoklady na vymenovanie za sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Vaše vymenovanie mi neodporučil ani Poradný výbor na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý tak usúdil aj na základe

pohovoru s Vami uskutočneného 25. júna 2014 v mojej prítomnosti, s obsahom tohto odporúčania sa stotožňujem.

Uvedené skutočnosti vo svojom súhrne ma viedli k rozhodnutiu Vás nevymenovať za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky.“»

Podľa názoru sťažovateľky došlo postupom prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“) proti kandidátom na sudcu ústavného súdu k porušeniu jej práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám garantovaného čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Svoju argumentáciu zhrnula sťažovateľka do týchto námietok:

„a) Prezident Slovenskej republiky na vymenovanie sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky uplatnil výklad Ústavného súdu Slovenskej republiky týkajúci sa menovania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012);

b) Prezident Slovenskej republiky zriadil Poradný výbor na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a z jeho odporúčania vychádzal pri rozhodovaní o nevymenovaní sťažovateľky za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky, pričom (1) zriadenie tohto výboru a zohľadňovanie jeho odporúčania nemá ústavný základ, a zároveň (2) zloženie tohto výboru nedávalo záruku nestranného rozhodovania vo vzťahu k osobe sťažovateľky a členstvo sudcov všeobecného súdu v Poradnom výbore bolo v rozpore so zákonom;

c) Prezident Slovenskej republiky nevymenoval z Národnou radou Slovenskej republiky predložených šiestich kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky troch sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale len jednu sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky;

d) V porovnaní s minulými kandidátmi na funkciu sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky neboli prezidentom Slovenskej republiky vo vzťahu k sťažovateľke ako kandidátke na funkciu sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky uplatnené rovnaké podmienky prístupu k verejnej funkcii;

e) Prezident Slovenskej republiky svoje rozhodnutie o nevyemenovaní sťažovateľky za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky náležité nezdôvodnil.“

Citované námietky v jednotlivých bodoch sťažovateľka zdôvodnila.

V ďalšej časti sťažnosti k námietke nesprávneho použitia výkladu ústavného súdu vo veci (ne)vymenovania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) na vymenovanie sudcov ústavného súdu sťažovateľka poukázala na najdôležitejšie rozdiely, najmä na dvojnásobný počet kandidátov na vymenovanie sudcov ústavného súdu, a uviedla: *„Podľa dlhodobej a ustálenej praxe aplikácie čl. 102 ods. 1 písm. s) v spojení s čl. 134 ods. 2 ústavy, prezident Slovenskej republiky doposiaľ vždy vymenoval z kandidátov na sudcov ústavného súdu polovičný, čiže ústavou požadovaný počet sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.“*

K námietke označenej v sťažnosti ako bod „Ad b)“ a týkajúcej sa zriadenia poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov ústavného súdu (ďalej aj „poradný výbor“) sťažovateľka vzniesla dve pripomienky.

V časti sťažnosti označenej ako bod „Ad 1)“ namietala, že zriadenie tohto výboru a zohľadnenie jeho odporúčania pri rozhodnutí o nevyemenovaní sťažovateľky za sudkyňu ústavného súdu nemá žiaden ústavný základ, a zároveň v bode „Ad 2)“ sťažnosti namietala, že zloženie tohto výboru nedávalo záruku nestranného rozhodovania vo vzťahu k jej osobe.

K zriadeniu poradného výboru a námietke jeho neústavnosti sťažovateľka citovala čl. 134 ods. 3 ústavy a zdôraznila, že *„Ústavné kritériá vymedzujúce kto môže byť podľa čl. 134 ods. 3 ústavy menovaný za sudcu ústavného súdu, sú relatívne široké, preto má prezident, ako orgán, ktorý ústavných sudcov menuje, právomoc posúdiť, kto z kandidátov spĺňajúcich ústavné kritériá, je kandidátom najvhodnejším. Z toho dôvodu Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcu ústavného súdu, ktorých má prezident vymenovať.“*

Ako však viackrát zdôraznil ústavný súd v celom rade svojich rozhodnutí, ústava je založená na princípoch demokratického a právneho štátu, ktoré sa ako základné princípy slovenského právneho poriadku premietajú aj do postavenia a výkonu právomoci orgánov verejnej moci. Obidva tieto princípy platia súčasne, pričom je možné zjednodušene povedať, že výkon štátnej moci sa musí vždy opierať o demokratickú legitimitu a musí k nemu dochádzať na základe zákona a v jeho medziach. Doktrína právneho štátu je totiž (okrem iného) založená na princípe, že štát má svoje právo a je povinný sa ním riadiť, že štát je viazaný (svojím) právnym poriadkom. Vo svojej činnosti teda môže vykonávať len to, čo mu ústava, zákony a iné právne predpisy dovoľujú. Tento princíp je výslovne vyjadrený aj v ústave - podľa čl. 2 ods. 2 ústavy môžu štátne orgány konať len na základe ústavy v jej medziach a spôsobom, ktorý stanoví zákon...

Zo žiadneho z ustanovení ústavy však prezidentovi nevyplýva právomoc preskúmať vhodnosti kandidáta na sudcu ústavného súdu spôsobom uvedeným v článku 3 predmetného rozhodnutia prezidenta, teda de facto jeho preskúšaním zo znalostí ústavného práva a rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, orgánom zriadeným za týmto účelom prezidentom Slovenskej republiky. Takúto právomoc prezidenta pritom ani za použitia analógie nemožno vyvodiť ani z uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012, a to ani implicitne.

Je nepochybné, že prezident Slovenskej republiky je oprávnený vyberať si osoby, ktoré mu poskytujú odborné rady vo veciach, ktoré spadajú do jeho ústavnej právomoci, avšak ich prostredníctvom nesmie byť rozširovaná právomoc, ktorá je daná prezidentovi Slovenskej republiky ústavou, a prezident Slovenskej republiky si ich prostredníctvom nemôže prisvojiť ani právomoc, ktorá podľa ústavy patrí iným ústavným orgánom, keďže by tak konal v rozpore s článkom 2 ods. 2 ústavy, pričom z vyššie uvedeného je zrejmé, že práve k takémuto stavu rozhodnutím prezidenta o zriadení Poradného výboru dochádza.“.

K námietke týkajúcej sa zloženia poradného výboru v bode „Ad 2)“ sťažnosti uviedla:

«Zloženie Poradného výboru navyše nedávalo záruku nestranného rozhodovania vo vzťahu k osobe sťažovateľky, keďže u viacerých členov Poradného výboru možno mať

dôvodné pochybnosti o ich nezaujatosti voči jej osobe ako kandidátke na sudcu ústavného súdu...

Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno zhrnúť, že voči sťažovateľke (ako aj ostatným kandidátom zvoleným Národnou radou Slovenskej republiky) sa postupovalo neústavným spôsobom. Pritom „... každý občan má právo na to, aby sa všetky štátne orgány voči nemu správali len spôsobom, ktorý im dovoľuje Ústava Slovenskej republiky a ďalšie zákony.“ (rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 48/97). Tento spočíval vo vytvorení Poradného výboru ako „nového štátneho orgánu“ bez zákonného základu, pričom z odôvodnení rozhodnutí o nevyzmenovaní je zrejmé, že tento mal vplyv na rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o nevyzmenovaní. Skutočnosť, že rozhodnutie Poradného výboru nie je rozhodnutím finálnym, pritom nemá za následok odstránenie neústavného zásahu spočívajúceho vtom, že prezident Slovenskej republiky vôbec pripustil, aby sa neústavný prvok v podobe Poradného výboru v takej miere podieľal na rozhodovaní prezidenta Slovenskej republiky, a to obzvlášť za situácie, keď zloženie Poradného výboru nedávalo žiadne záruky objektívnosti a nestrannosti vo vzťahu k sťažovateľke. Navyše, vytvorenie Poradného výboru po vyhlásení volieb kandidátov za sudcov ústavného súdu znamenalo i zmenu pravidiel výberu počas procesu výberu.

Vzhľadom na vyššie uvedené tak vo vzťahu k Poradnému výboru možno konštatovať, že za ústavné konformnú by bolo možné považovať len situáciu, ak by z procesu rozhodovania bolo Poradný výbor úplne vypustený.»

Pri zdôvodnení námietky [bod „Ad c)“ sťažnosti] o nevyzmenovaní Národnou radou Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) predložených šiestich kandidátov na sudcu ústavného súdu a vymenovaní len jednej sudkyne ústavného súdu sa sťažovateľka zaoberala výkladom ústavných článkov, ktoré podľa jej názoru súvisia s danou problematikou.

Uviedla, že «V príčinnej súvislosti s ústavnou právomocou prezidenta Slovenskej republiky vymenovať sudcov ústavného súdu (čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy) sú ďalšie ustanovenia ústavy, ktoré na ne významovo nadväzujú a tvoria celú ústavnú koncepciu vzniku funkcie sudcu ústavného súdu.

Ide najmä o čl. 101 ods. 1 veta druhá (upravujúci povinnosti prezidenta zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov), čl. 134 ods. 1 (upravujúci rozsah personálneho zloženia ústavného súdu), čl. 134 ods. 2 veta druhá (upravujúci ústavné oprávnenie a zároveň povinnosť Národnej rady Slovenskej republiky navrhnúť dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať).“

V tomto ústavnom texte už nie je použitá formulácia „prezident vymenúva“ ale „... ktorých má prezident vymenovať.“ Odlišná formulácia má dopad na skutočnosť, že sa na ňu musí prihliadať pri aplikácii právomoci prezidenta upravenej v čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy, a to vtom zmysle, že týmto ustanovením dochádza k obmedzeniu voľného uváženia prezidenta spočívajúceho v oprávnení vybrať ktoréhokoľvek kandidáta/kandidátov, ale vždy v takom počte, ako je počet voľných miest sudcov ústavného súdu a teda neumožňuje prezidentovi rozšíriť, ale ani zúžiť počet vymenovaných osôb z kandidátov navrhnutých mu Národnou radou Slovenskej republiky.

Ústava totiž ustanovuje „základný kompetenčný rámec“ pre výkon štátnej moci, ktorého súčasťou sú jednak „materiálne obmedzenia“ (predovšetkým základné práva a slobody a niektoré ústavné princípy) a jednak „obmedzenia formálne“ (procedurálne, ktorých zmyslom je pôsobiť preventívne proti zneužitiu moci), sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012.

Je zrejmé, že všetci kandidáti na sudcov ústavného súdu navrhnutí Národnou radou Slovenskej republiky prezidentovi Slovenskej republiky nemali právo na vymenovanie, avšak mali právo na ústavou určenú šancu 1 : 1 byť vymenovaní za sudcu ústavného súdu z dvojnásobného počtu kandidátov ako má menovať sudcov ústavného súdu. Výber len jedného sudcu ústavného súdu zo šiestich kandidátov na sudcu ústavného súdu túto ich šancu znížil na 1 : 5.

Povinnosť prezidenta menovať troch sudcov ústavného súdu z prvej a jedinej šestice kandidátov navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky potvrdila aj Benátska komisia v Stanovisku č. CDL-AD(2014)05, ktorého bod 34 obsahuje nasledovnú formuláciu: „... ani znenie ústavy, ani logika veci týkajúca sa zoznamu kandidátov predložených národnou radou neopravňujú novozvoleného prezidenta Slovenskej republiky

na odmietnutie všetkých navrhnutých kandidátov a na to, aby si od národnej rady vyžiadal nový zoznam kandidátov“ ...».

V tejto časti zdôvodnenia [bod „Ad d)“] svojej sťažnosti porovnala sťažovateľka uplatnenie rovnakej podmienky prístupu k verejným funkciám s minulými kandidátmi na funkciu sudcu ústavného súdu a uviedla: *„Podľa dlhodobej a ustálenej praxe aplikácie čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy v spojení s čl. 134 ods. 2 ústavy prezident Slovenskej republiky doposiaľ vždy vymenoval z kandidátov na sudcov ústavného súdu polovičný, čiže ústavou požadovaný počet sudcov ústavného súdu.*

Takýto postup však nebol dodržaný v prípade sťažovateľky, čo je taktiež v rozpore s ústavou garantovaným právom na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy...

Napokon, vo vzťahu k sťažovateľke k porušeniu požiadavky prístupu k volenej a inej verejnej funkcii za rovnakých podmienok, resp. k diskriminácii sťažovateľky, došlo taktiež aj tým, že na rozdiel od kandidátov na sudcov ústavného súdu, ktorí boli prezidentovi Národnou radou navrhovaní v minulosti (a nachádzali sa teda v rovnakej právnej situácii ako sťažovateľka) bol u sťažovateľky posudzované aj splnenie iných ako ústavou stanovených predpokladov na výkon funkcie sudcu ústavného súdu, ako napr. jej venovanie sa ústavnému súdnictvu, ústavnému právu a iné.“

V bode „Ad e)“ sťažnosti sťažovateľka odôvodnila svoju námietku týkajúcu sa nezdôvodnenia rozhodnutia o jej nevyzmenovaní za sudkyňu ústavného súdu.

Uviedla, že *„... Z uznesenia ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012 vyplýva, že prezident Slovenskej republiky je pri rozhodnutí o nevyzmenovaní kandidáta povinný uviesť dôvody, pričom tieto nesmú byť svojvoľné a majú presvedčivo zdôvodniť nesplnenie základných predpokladov na vymenovanie alebo existenciu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo*

spôsobom ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu, ak by v dôsledku tejto skutočnosti mohol byť narušený riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy).

Z takto vymedzených kritérií je zrejmé, že prezidentom Slovenskej republiky uvádzané dôvody v prípade nevymenovania kandidáta musia byť dostatočne závažné, vecné a konkrétne.

V rozpore s vyššie uvedeným sú však texty jednotlivých odôvodnení rovnaké a teda vo vzťahu k jednotlivým kandidátom nevyhnutne všeobecné. Neuvádzajú sa žiadne konkrétne skutočnosti, ale len všeobecne konštatujú, že nebolo preukázané, že sa kandidát venoval ústavnému právu alebo ústavnému súdnictvu ako ani to, že dosiahol všeobecne uznávané profesionálne výsledky. Odôvodnenie sa ani nepokúša vyrovnať s tým, prečo napr. funkcia zastavaná sťažovateľkou (sudkyňa krajského súdu a predsedníčka okresného súdu) nie je všeobecne uznávaným profesionálnym výsledkom...

Z jednotlivých odôvodnení pritom nie je možné vyvodiť koľko praxe (druh, dĺžka, intenzita atď.) je potrebných u kandidáta na funkciu sudcu ústavného súdu, aby túto požiadavku bolo možné považovať za splnenú.

Taktiež v prípade požiadavky všeobecne uznávaných výsledkov v teórii alebo praxi vo svojej profesii je problematickým hodnotenie tohto predpokladu ako aj kritérií, ktoré boli pri jeho hodnotení použité. Sú doposiaľ neznáme a kandidáti na sudcov ústavného súdu o nich skôr nevedeli a rovnako ani budúci kandidáti na sudcov ústavného súdu, nech by to bol ktokoľvek, nevedia ako sa táto podmienka posudzuje, čo im znemožňuje aby sa na výkon tejto funkcie mohli pripraviť.

Možno zhrnúť, že odôvodnenia sa teda zakladajú na nepravdivých všeobecných a nekonkrétnych tvrdeniach a nie na preukázaných konkrétnych tvrdeniach. Odôvodnenia sa navyše ani nepokúšajú spojiť tieto prevažne nepravdivé všeobecné tvrdenia s požiadavkou existencie závažných dôvodov vzťahujúcich sa na osobu kandidáta, ktoré dôvodne spochybňujú jeho schopnosť zastávať funkciu sudcu ústavného súdu spôsobom neznižujúcim vážnosť tejto funkcie ani inštitúcie. Uvádzané dôvody tak spočívajú v subjektívnom hodnotení prezidenta Slovenskej republiky a protiústavného Poradného výboru profesionálnych výsledkov kandidátov na sudcov ústavného súdu.

Uvádzané dôvody sú navyše už svojou všeobecnosťou a v podstate rovnakosťou u všetkých nevyzmenovaných kandidátov nevyhnutne svojvoľné...“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví:

„1. Prezident Slovenskej republiky rozhodnutím č. 1112-2014-BA z 02. júla 2014 o nevyzmenovaní sťažovateľky za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, porušil základné právo [REDAKOVANÉ] zaručené čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 02. júla 2014 o nevyzmenovaní sťažovateľky za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky sa zrušuje a vec sa vracia prezidentovi Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Prezidentovi Slovenskej republiky sa prikazuje, aby vo veci znovu konal tak, že vymenuje dvoch sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky z piatich nevyzmenovaných kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá prezidentovi Slovenskej republiky uhradiť sťažovateľke trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

Sťažovateľka k návrhu na začatie konania pripojila aj rozhodnutie prezidenta č. 1262-2014-BA zo 17. júna 2014 a listy prezidenta č. 1262-2014-BA z 18. júna 2014 a č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014.

K obsahu podania [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 1“) 28. augusta 2014 predložil sťažnosť, ktorú takto zdôvodnil:

„V konaní ide o spor o ústavnosť procesu samotného posúdenia vhodnosti osoby kandidáta na sudcu Ústavného súdu prezidentom republiky, ktorý bol navrhnutý Národnou radou Slovenskej republiky v súlade s čl. 134 ods. 2, veta druhá Ústavy SR a súčasne odôvodnenia rozhodnutia prezidenta republiky o jeho nevyzmenovaní, aj keď spĺňa všetky ústavné kritéria podľa čl. 134 ods. 3 Ústavy.

Inak povedané ide o posúdenie, či prezident republiky svojim rozhodnutím o procese (podmienkach) kreácie na ustanovenie do tejto ústavnej funkcie, ktoré podstatne (zásadne) ovplyvnilo jeho rozhodovanie a zároveň odôvodnením rozhodnutia o nevyzmenovaní kandidáta za sudcu ústavného súdu t. j. pri aplikácii a interpretácii Ústavy SR týkajúci sa jeho ústavného oprávnenia podľa čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy (o nevyzmenovaní za sudcu Ústavného súdu) neporušil čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a súčasne čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach...“

V ďalšej časti sťažovateľ 1 cituje príslušnú judikatúru ústavného súdu k vzneseným námietkam a uvádza, že *«Z napadnutého rozhodnutia prezidenta republiky vyplýva, že sa stotožnil v celom rozsahu s obsahom odporúčania poradného výboru o preskúmaní vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý mu neodporučil rozhodnúť o vyzmenovaní sťažovateľa za sudcu ústavného súdu...»*

Inými skutočnosťami nemôžu byť ústavou dané kritéria odbornej spôsobilosti podľa čl. 134 ods. 3 ústavy splnenie ktorých posudzuje aj parlament. Posudzovanie splnenia ústavných kritérií prezidentom je oddelené (samostatné) od posudzovania „určitých skutočností vzťahujúcich sa na osobu kandidáta, ktoré dôvodne spochybňujú jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť uvedenej funkcie“.

Rozhodnutím o zriadení poradného výboru porušil prezident republiky svoje ústavné povinnosti (prekročil svoje ústavné právomoci) v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy (princíp legality).

Prezident republiky, ako orgán verejnej moci, nemá ústavou určené zmocnenie na rozšírenie právomoci zákonom. Žiadne ustanovenie ústavy neoprávňuje (nedáva právomoc) prezidenta na vyzmenovanie poradných orgánov.

Podľa č. 102 ods. 4 ústavy podrobnosti o výkone ústavných právomoci prezidenta podľa ods. 1 môže ustanoviť zákon.

Je teda zrejmé, že podrobnosti o výkone tejto ústavnej právomoci prezidenta môže ustanoviť zákon ale ústavodarca nesplnomocňuje zákonodarcu na to, aby zveril ďalšie právomoci prezidentovi...

Zriadenie poradného výboru a jeho podstatný vplyv na rozhodnutie je teda svojvoľným konaním.

Keďže žiaden zákon ani ústava nespĺnomocnila (nedala oprávnenie) prezidentovi na rozhodovanie o zriadení akéhokoľvek poradného orgánu pri realizácii jeho ústavnej kompetencie vymenovať sudcov ústavného súdu, rozhodol jednoznačne svojvoľne (porušil princíp legality).

Skutočnosť, že sa stotožnil vo svojom rozhodnutí o nevyemenovaní kandidáta za sudcu ústavného súdu so stanoviskom protiústavne zriadeného orgánu znamená, že ide o protiústavné rozhodnutie prezidenta t. j. porušenie čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a zároveň aj čl. 25 písm. c) uvedeného medzinárodného paktu.

Svojvoľné konanie a rozhodnutie nespočíva u prezidenta len v tom, že bol zriadený protiústavný orgán, so stanoviskom ktorého sa stotožnil a na základe ktorého negatívne rozhodol.

Zároveň porušil ústavnú povinnosť zákazu svojvôle aj prijatým (zvoleným) procesom rozhodovania (neobjektívne konanie).

Ide o neobjektívny postup, ktorý je neprípustný pri uplatňovaní a ochrane základných práv a slobôd, medzi ktoré patrí aj právo na prístup k verejnej funkcii.

Nekonalo sa nestranne, nezávisle a teda objektívne, takže sa nevyklúčila svojvôľa ani nepodložená možnosť úvahy prezidenta bez akýchkoľvek objektívnych limitov rozhodovať.

Zároveň odôvodnenie rozhodnutia preukázateľne nevychádza z objektívneho postupu...

Týmto postupom je nerešpektovaný princíp verejnej kontrolovateľnosti výkonu štátnej moci, t. j. požiadavka transparentnosti konania (čl. 2 ods. 1), ako integrálnej súčasti generálneho princípu demokratického a právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 4/2012)...

Došlo teda k úplnej absencii uvedenia konkrétnych skutočností (skutkového základu), ktoré viedli prezidenta k záveru, že „sa nevyemenovaný kandidát prakticky, či teoreticky nevenoval ústavnému súdnictvu a ústavnému právu a nedosiahol všeobecne uznávané výsledky v niektorej oblasti právnej praxe“, v dôsledku čoho nespĺňa kandidát prezidentom určené kritéria spôsobilosti na vymenovanie.

Určenie ďalších kritérií prezidentom, ktoré sú dôvodom na nevymenovanie kandidáta nie je v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže obsahovo jednoznačne ide o kritéria týkajúce sa len posudzovania odbornej spôsobilosti. Uvedené kritériá sú však upravené len ústavou (čl. 134 ods. 3 ústavy) a týkajú sa dvoch skutočností - nadobudnutie vysokoškolského právnického vzdelania a minimálne 15-ročná právnická prax. Ústava nedovoľuje prezidentovi ústavné kritéria o odbornej spôsobilosti kandidátov rozširovať podľa vlastných predstáv (subjektívne stanovené kritériá) keďže k tomu nemá dané ústavou ani zákonom zmocnenie...

Postup je uvedený v čl. 6 rozhodnutia o zriadení poradného výboru. V bode 5 citovaného čl. 6 je uvedené „základom na odporúčanie poradného výboru sú profesijné životopisy kandidátov, výsledky pohovorov, poznatky z ich vypočutia v Národnej rade Slovenskej republiky, ako aj iné poznatky, ak sú použiteľné na účel vymedzený v čl. 2 tohto rozhodnutia alebo na posúdenie ich morálnej integrity.

Z uvedeného je zrejmé, že prezident bol zaviazaný k povinnosti vychádzať len z údajov zistených v konaní, ktoré vyplývali z profesných životopisov kandidáta, z poznatkov ich vypočutia v Národnej rade SR, z priebehu pohovoru u prezidenta.

Ak prezident rozhodnutie odôvodnil tým „že nie je možné... potvrdiť, že doterajším pôsobením objektívne nepreukázal, že sa prakticky, či teoreticky venoval ústavnému súdnictvu a ústavnému právu“ tak tento negatívny záver musí výlučne vyplývať len z uvedených skutkových zistení (t. j. v procese kreácie verejnej funkcie)...

Je teda nepochybné, že sudca všeobecného súdu pri realizácii pôsobnosti podľa čl. 142 ods. 1 ústavy (pri výkone súdnictva) sústavne (každodenne) zabezpečuje svojim rozhodovaním ochranu ústavnosti (obsahové vykonáva činnosť zhodnú s rozhodovaním sudcu ústavného súdu) pri aplikácii procesných a hmotnoprávných predpisov výkladom podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách v zmysle čl. 154c ústavy (ratifikované a vyhlásené zákonným spôsobom pred 1.7.2001) a čl. 7 ods. 5 ústavy (ratifikované a vyhlásené po 1.7.2001). Ide prioritne o dôslednú aplikáciu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v praxi všeobecného súdnictva o reálne zabezpečenie práva občana na spravodlivé konanie pred nezávislým a nestranným súdom.

Nespochybniteľné to preukazuje skutočnosť „praktického venovania sa ústavnému právu“ ...

Inak povedané, dôvod nevymenovania (nepreukazovalo sa venovanie ústavnému právu) je v príkrom rozpore s kompetenciou sudcov všeobecných súdov pri výkone svojich právomoci ako aj realitou výkonu súdnictva. Ide aj v tomto smere o svojvoľné rozhodnutie prezidenta pri nevymenovaní kandidáta za sudcu ústavného súdu...

V príčinnej súvislosti s ústavnou právomocou prezidenta republiky vymenovať sudcov ústavného súdu sú ďalšie ustanovenia ústavy, ktoré na ne významovo nadväzujú a týkajú sa celej ústavnej koncepcie vzniku funkcie sudcu ústavného súdu. Pri posudzovaní ústavnosti (protiústavnosti) postupu a rozhodovania prezidenta o nevymenovaní kandidáta za sudcu ústavného súdu je preto nevyhnutné prihliadať na ustanovenia čl. 101 ods. 1 veta druhá (povinnosť prezidenta zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov, čo má význam pre výklad ustanovení), čl. 134 ods. 1 (upravujúceho rozsah personálneho zloženia Ústavného súdu SR (13 sudcov), čl. 134 ods. 2 veta druhá (ústavné oprávnenie a zároveň povinnosť Národnej rady Slovenskej republiky navrhnúť dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať), čl. 134 ods. 3 ústavy (určuje taxatívne päť podmienok, ktoré musí spĺňať kandidát na sudcu Ústavného súdu ak má byť vymenovaný za sudcu ústavného súdu).

Pri aplikácii právomoci prezidenta sa preto musí zobrať do úvahy nielen doslovné znenie ustanovenia ústavy, ale celá úprava postavenia prezidenta v ústavnom systéme a jeho vzťah k iným ústavným orgánom t. j. v danom prípade k Národnej rade Slovenskej republiky, ktorá má ústavné oprávnenie navrhnúť dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu...

Ústava upravuje postavenie prezidenta v VI. Hlave v 1. oddieli, čím ho zaraďuje do štruktúry výkonnej moci, čomu zodpovedá i vymedzenie základných právomoci prezidenta v čl. 102 ústavy.

V danom prípade je daná kreačná právomoc vo vzťahu k vymenovaniu sudcov ústavného súdu Národnej rade SR a prezidentovi, takže ide o kombináciu voľby kandidáta Národnou radou SR a vymenovanie prezidentom republiky...

Národná rada v zmysle čl. 134 ods. 2 veta druhá ústavy navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať. Je teda zrejmé, že každý návrh predkladá tak, aby mal prezident možnosť voľby medzi dvoma kandidátmi na jedno voľné miesto sudcu ústavného súdu. Ak dodrží ústavou upravený proces (parlamentnú procedúru) koná v súlade s ústavou, t. j. v medziach ústavy v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanovuje zákon.

Pri svojom rozhodovaní o voľbe kandidátov na sudcov ústavného súdu je povinná národná rada zabezpečiť aj splnenie ústavou stanovených päť (5) taxatívnych podmienok, ktoré musí spĺňať osoba, ktorá má byť sudcom ústavného súdu. Od žiadnej z týchto podmienok ústava nedovoľuje ustúpiť. Ide o občianstvo Slovenskej republiky, voliteľnosť do národnej rady, minimálny vek 40 rokov, vysokoškolské právnické vzdelanie a právnická prax v trvaní aspoň 15 rokov.

Požadované vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov pôsobenia v právnickom povolání slúži na zabezpečenie náležitej odbornosti sudcov Ústavného súdu SR (viď komentár Ústavy SR tretie vydanie autora J. Drgonca str. 1420, Heuréka 2012)...

Na viazanú právomoc prezidenta republiky podľa čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy (prezident vymenúva... sudcov ústavného súdu) jednoznačne významovo najbližšie (neoddeliteľne) nadväzuje úprava ústavnej kompetencie národnej rady podľa čl. 134 ods. 2 veta druhá ústavy (navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident vymenovať) vzhľadom na kombináciu spoločnej kreačnej právomoci týchto ústavných orgánov.

V tomto ústavnom texte „ktorých má prezident vymenovať“ nie je už použitá formulácia „prezident vymenúva“. Odlišná formulácia má dopad na skutočnosť, že sa na ňu musí prihliadať pri aplikácii právomoci prezidenta.

Týmto ustanovením dochádza k obmedzeniu voľného uváženia prezidenta spočívajúceho v oprávnení vybrať ktoréhokoľvek kandidáta (kandidátov) ale vždy v plnom počte voľných sudcovských miest (nepripustnosť zúženia alebo rozšírenia počtu vymenovaných osôb, t. j. súčasne ústavná povinnosť).

Je preto prípustný postup (aplikácia), že z dvojnásobku kandidátov (navrhnutých parlamentom) má prezident vymenovať (ide obsahovo o povinnosť menovania, t. j.

ustanovenia do funkcie) polovicu z dvojnásobku kandidátov, keďže existuje len tento polovičný počet uvoľnených sudcovských miest, na základe čoho parlament má ústavnú povinnosť zvoliť vždy dvojnásobný počet kandidátov.

Odlišná aplikácia tejto kreačnej právomoci prezidenta je obsahovo neakceptovateľným jednostranným rozšírením právomoci prezidenta, ktoré narušuje vzťah medzi ústavnými orgánmi ako aj k občanom, pri realizácii ich základného práva na prístup k verejnej funkcii a zároveň nerešpektuje systém delby moci vyžadujúci nevyhnuté dodržiavanie ústavnej rovnováhy (ústavného princípu demokratického a právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy)...

Iná aplikácia tohto ustanovenia znamená porušenie ústavnej povinnosti prezidenta zabezpečiť riadny chod ústavných orgánov v zmysle čl. 101 ods. 1 veta druhá a súčasne čl. 134 ods. 1 ústavy. Táto povinnosť je teda splnená len v prípade, ak sa jeho rozhodnutím zabezpečí ústavná úprava o komplexnom zložení (skladbe) ústavného súdu podľa čl. 134 ods. 1 ústavy (ústavný súd sa skladá z 13 sudcov). Iným postupom prezident vytvára stav poruchy (nefunkčnosti, resp. čiastočnej nefunkčnosti) v činnosti ústavného orgánu.

Ak by prezident mal právo vymenovať (nevymenovať) výlučne podľa svojich predstáv akýkoľvek počet sudcov (t. j. aj nikoho nevymenovať), zásadne by porušil ústavou dané materiálne obmedzenie výkonu svojej právomoci nerešpektovaním základných práv občanov, ako aj ústavných princípov právneho štátu (delba moci, ústavná rovnováha, princíp legality a pod.) a súčasne by sa obišlo formálne obmedzenie, ktoré musí preventívne pôsobiť proti zneužitiu moci (jednostranné rozšírenie právomoci narušujúce vzťahy medzi rovnocennými ústavnými orgánmi, ako aj vo vzťahu k občanom).

V prípade aplikácie a interpretácie ústavy o práve prezidenta vymenovať menej sudcov než sú uvoľnené miesta (kde parlament navrhuje dvojnásobný počet kandidátov) porušuje aj právo nevymenovaného kandidáta, ktorému ústava garantuje (podľa čl. 134 ods. 2) pomer úspechu a neúspechu vyjadrený zlomkom 1/2. Pri nevymenovaní piatich kandidátov zo šiestich zmenil uvedený pomer (vyjadrený zlomkom 3/6) na ústavou nepovolený pomer 0/5 (pomer úspechu k neúspechu). Týmto postupom porušil jeho právo garantované čl. 30 ods. 4 a zároveň aj čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu...

Pri splnení všetkých ústavných kritérií sťažovateľom, podľa čl. 134 ods.3 ústavy, preukázania schopností zabezpečiť tzv. konkrétnu i abstraktnú ochranu ústavnosti, rozsiahle odborné vedomosti v oblasti zabezpečenia podmienok nezávislosti súdnej moci (znalosť medzinárodných dokumentov i judikatúry Ústavných súdov SR a ČR v tejto oblasti), je zrejmé, že nie sú dané rozdiely takého druhu a závažnosti, ktoré odôvodňujú nerovnaké zaobchádzanie so sťažovateľom (v porovnaní s úspešným kandidátom).

So sťažovateľom sa zaobchádzalo odlišne bez náležitého racionálneho dôvodu (ktorý ostal utajený pred sťažovateľom), čo preukazuje porušenie zásady rovnakého zaobchádzania (nediskriminácie) a súčasne i neodôvodnené obmedzenie prístupu k verejnej funkcii (vychádzalo sa zo subjektívnych kritérií a nerešpektovala sa ani zásada zásluhovosti).

Zároveň bol neobjektívny a nespravodlivý proces výberu kandidátov, ako aj nepreskúmateľné (arbitrárne) rozhodnutie o nevymenovaní.

Sú preto splnené všetky kritériá, náležité preukazujúce porušenie čl. 30 ods.4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy (princíp legality) a čl. 25 písm. c/ medzinárodného paktu rozhodnutím prezidenta republiky o nevymenovaní sťažovateľa za sudcu ústavného súdu (došlo k zásahu do podstaty uvedených garantovaných práv)...».

Súčasťou sťažnosti je aj vyčíslenie trov konania za zastupovanie sťažovateľa 1 právnym zástupcom v sume 340,88 €.

V prílohe sťažnosti [REDAKOVANÉ] predložil dokumentáciu týkajúcu sa návrhu na voľbu kandidáta na sudcu ústavného súdu, fotokópiu zápisnice Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky zo 70. schôdze výboru zo 6. mája 2014, ako aj pozvanie prezidenta z 18. júna 2014 (č. 1262-2014-BA) na pohovor, rozhodnutie prezidenta o zriadení poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov ústavného súdu zo 17. júna 2014 (č. 1262-2014-BA), ako aj rozhodnutie prezidenta z 2. júla 2014 (č. 1112-2014-BA) o jeho nevymenovaní za sudcu ústavného súdu.

K obsahu podania [REDAKOVANÉ]

████████████████████ (ďalej aj „sťažovateľ 2“), predložil 2. septembra 2014 sťažnosť, v ktorej uviedol rovnaké právne námietky ako ████████████████████ (najmä z dôvodu, že ich zastupuje totožný právny zástupca), preto ústavný súd v tejto časti odkazuje na obsah citovaného podania ████████████████████.

Odlišná časť sa týka spôsobilosti sťažovateľa 2 uchádzať sa o kandidatúru na sudcu ústavného súdu, keďže sťažovateľ 2 je notárom (členom Notárskej komory Slovenskej republiky).

Sťažovateľ 2 v sťažnosti uviedol:

«... Nezávislosť notára zodpovedá nezávislosti sudcu, nemá však ústavné garancie. Ústava ani žiadny iný ústavný zákon neupravujú postavenie notára, ani jeho činnosť. Prelomenie urobil Ústavný súd, keď vo svojom náleze PL.ÚS 1/04 z 24. 2. 2005 vymedzil po prvýkrát postavenie notárov v systéme moci a ich význam z ústavnoprávneho hľadiska, pričom okrem iného vyslovil, že právne postavenie notára je postavením orgánu verejnej moci a je primárne určené tak, že v rámci delby štátnej moci sa notár podieľa na plnení pozitívneho záväzku štátu v súvislosti s realizáciou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v rozsahu určenom zákonom...

Nespochybniteľné to preukazuje u sťažovateľa ████████████████████ v jeho doterajšom profesnom pôsobení v právnických profesiách (prokuratúra, všeobecný súd, notárska činnosť a pôsobenie externého vysokoškolského pedagóga prednášajúceho aj ústavné a európske právo) skutočnosť „praktického venovania sa ústavnému právu“...»

V ďalšej časti (totožnej so sťažnosťou ████████████████████) sťažovateľ 2 uvádza ústavné vymedzenia právomoci prezidenta pri vymenúvaní sudcov ústavného súdu. V rámci tejto časti vykonal právny rozbor ústavných článkov súvisiacich s touto právomocou, a to aj z pohľadu judikatúry ústavného súdu k tejto problematike.

Sťažovateľ 2 sa osobitne zaoberá postupom poradného výboru, keď uvádza:

«... Neobjektívnosť a porušenie zásady nestrannosti konania Poradného výboru výrazne preukazujú aj okolnosti priebehu pohovoru u prezidenta republiky:

- Otázky členov výboru smerujúce k spochybneniu vhodnosti notára ako kandidáta na sudcu Ústavného súdu (v rozpore so znením ústavy a oprávnením Notárskej komory SR navrhnúť svojho kandidáta na sudu ÚS),

- Preskúšanie jazykových znalostí napriek tomu že rokovacím jazykom Ústavného súdu SR je slovenský jazyk,

- Podmieňovanie vhodnosti kandidáta publikačnou činnosťou (napriek preukázanej praxi mimo teoretických a vedeckých profesných kruhov)...

Hoci pri samotnom vypočúvaní sťažovateľ [REDAKOVANÉ] deklaroval nielen svoje pôsobenie v sudcovskej funkcii, samotnej notárskej profesii, ale aj pôsobenie vo funkcii prezidenta Notárskej komory SR - z ktorej vyplývala jeho účasť na rokovaníach, kongresoch a zasadnutiach Rady notárstiev EÚ (CNUE), Svetovej únie notárstva (UINL), pôsobenie vo funkcii člena Výkonnej rady CNUE (európske notárske predsedníctvo notárstiev EÚ), pôsobenie vo funkcii prezidenta Hexagonály (združujúcej 6 štátov európskej notárskej iniciatívy) a stým súvisiace riešenia legislatívnych tém a tém súvisiacich s Európskym a ústavným právom, tieto skutočnosti výbor a následne ani prezident vo svojom rozhodnutí nezohľadnil (ani v doterajšej profesii nepreukázal...)

Navyše v roku 2006 navrhovateľ bol Notárskou komorou SR navrhnutý na kandidáta na sudcu ÚS, zúčastnil sa verejného vypočutia pred Ústavnoprávnym výborom NR SR, pre nedostatok získaných hlasov v pléne NR SR nebol za kandidáta zvolený, pričom aj táto skutočnosť vyvracia tvrdenie výboru a prezidenta, že „by sa za posledné roky zaujímal o ústavné právo“...»

V závere sťažnosti sťažovateľ 2 žiada, aby ústavný súd rozhodol, že:

„... Sú preto splnené všetky kritériá, náležite preukazujúce porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy (princíp legality) a čl. 25 písm. c/ medzinárodného paktu rozhodnutím prezidenta republiky o nevymenovaní sťažovateľa za sudcu ÚS (došlo k zásahu do podstaty uvedených garantovaných práv).

Pri porušení uvedených základných práv sťažovateľa sú dané podmienky podľa čl. 127 ods. 2 ústavy na vyslovenie porušenia uvedených práv ústavným súdom a súčasne zrušenia protiústavného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie.

Bez takéhoto výroku rozhodnutia je vylúčené zabezpečiť ústavou požadovanú a účinnú ochranu základných práv občana proti protiústavným postupom a rozhodnutiam ktoréhokoľvek orgánu verejnej moci. Len samotné vrátenie veci na ďalšie (nové) konanie a rozhodnutie, podľa záväzného názoru ústavného súdu, ktorým je porušovateľ základného práva občana viazaný, zabezpečí odstránenie protiústavného stavu, ako to vyžaduje dôsledná ochrana ústavou garantovaného práva na prístup k verejnej funkcii.

Pre prípad úspechu sťažovateľa v tomto konaní uplatňuje si náhradu trov tohto konania z právneho zastúpenia podľa § 11 ods. 3 zák. č. 655/2004 Z. z. za jeden úkon vo výške jednej šestiny výpočtového základu, čo je v roku 2014 vo výške 134 € + 8,04 € rež paušál (§ 16 ods. 3 cit. zák.) + 20 % DPH 28,40 € = 170,44 € za jeden úkon, predbežne za 2 úkony prevzatie a príprava, napísanie sťažnosti (§ 14 ods. 1 pís. a), c) cit. zák.) 2 x 170,44 = 340,88 € na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Vyjadrenia prezidenta Slovenskej republiky k sťažnostiam

██████████, ██████████ a ██████████

Dňa 14. októbra 2014 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie prezidenta (č. 4267-2014-BA) z 10. októbra 2014 k sťažnosti ██████████

V prvej časti vyjadrenia prezident zdôraznil ústavnú záruku práva nevymenovať kandidáta na sudcu ústavného súdu, ktoré odvodil zo znenia čl. 134 ods. 2 a čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy, pričom sa odvolal na výklad ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2014 zameraný na vymenovanie generálneho prokurátora podľa čl. 150 ústavy .

K uvedenému výkladu ústavného súdu prezident uviedol:

„Z citovaných noriem ústavy a výkladu PL.ÚS 4/2012 jednoznačne vyplýva, že prezident republiky je oprávnený nielen nevymenovať polovicu navrhovaných kandidátov (čl. 134 ods. 2 ústavy), ale je oprávnený a povinný, ak nie sú splnené predpoklady na ich vymenovanie, nevymenovať aj všetkých alebo viacerých ako polovicu navrhnutých kandidátov.

Výklad PL. ÚS 4/2012 je všeobecne záväzný z dôvodov, ktoré vyplývajú z ústavnej i zákonnej úpravy, a preto bol povinne aplikovaný v prípade nevymenovania sťažovateľa za sudcu ústavného súdu.

Povinné aplikovanie tohto výkladu vyplýva z toho, že ne/vymenovanie kandidáta na generálneho prokurátora Slovenskej republiky a kandidáta na sudcu ústavného súdu má zhodné parametre ústavnej úpravy.“

V časti vyjadrenia nazvanej *„Rozsah uváženia prezidenta republiky pri nevymenovaní kandidáta za sudcu ústavného súdu“* prezident uvádza:

„Pri rozhodovaní o nevymenovaní sťažovateľa som uplatnil svoje uváženie, ktoré malo rozhodujúci význam na obsah tohto rozhodnutia. Preto považujem za potrebné objasniť, aj so zreteľom na tvrdenú svojvoľnosť môjho postupu a rozhodnutia, aký je rozsah tohto uváženia.

Prezident republiky pri vymenúvaní sudcov ústavného súdu koná a rozhoduje ako orgán výkonnej moci. Vzhľadom na to je plne viazaný ústavným príkazom v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobe, ktorý ustanoví zákon.

Konkrétne predpoklady a podmienky na výkon ústavnej právomoci prezidenta republiky pri vymenúvaní sudcov ústavného súdu vyplývajú:

- z ústavných požiadaviek ustanovených v čl. 134 ods. 2 ústavy (aj keď podľa čl. 102 ods. 4 ústavy podrobnosti o výkone ústavných právomocí prezidenta podľa odseku 1 môže ustanoviť zákon, ale zákonná úprava v tomto prípade neexistuje);

- z výkladu PL. ÚS 4/2012;

- v spojitosti s výkladom PL. ÚS 4/2012 aj z obsahu a rozsahu právomocí ústavného súdu tak, ako vyplývajú z čl. 124 až 129 ústavy.“

V ďalšej časti svojho vyjadrenia prezident poukazuje na neurčitosť vo výroku rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 a uvádza:

«... Pri použití týchto široko neurčitých právnych pojmov bolo preto nevyhnutné použiť taký rozsah uváženia, aby sa zohľadnilo to, čo sa v takých prípadoch uplatňuje v právnej praxi členských štátov Európskej únie, ako aj v Európskej únii.

Moje uváženie viedlo k týmto interpretačným výsledkom, ktorými sa naplnili všetky neurčité právne pojmy, ktoré boli použité v druhom odseku výroku výkladu PL. ÚS 4/2012:

1. Vo všeobecnosti sa tieto neurčité právne pojmy dajú subsumovať pod jeden všeobecný pojem: Vhodnosť kandidáta na sudcu ústavného súdu.

2. Pojem: „vhodnosť kandidáta“ na overenie spôsobilosti kandidáta na takýto ústavný post je známy aj ústavnému právu Európskej únie; podľa čl. 255 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEU“) zriadi sa výbor na účely poskytnutia stanoviska k vhodnosti kandidátov vykonávať funkciu sudcu a generálneho advokáta na Súdnom dvore a na Všeobecnom súde predtým, ako vlády členských štátov vykonajú vymenovania uvedené v článkoch 253 a 254. Výbor sa skladá zo siedmich osôb.

3. Takéto výbory boli zriadené, hoci neformálnym spôsobom, aj pred vymenovaním sudcov Ústavného súdu ČSFR (prezident Václav Havel) a pred vymenovaním sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky v druhom funkčnom období (prezident Rudolf Schuster, 1999 a 2002). Z toho vyplýva, že ústavná prax hlavy Slovenskej republiky pri vymenovaní sudcov ústavného súdu počas ústavného vývoja po roku 1989 sa zásadne opierala aj o odborné stanoviská, resp. odporúčania odborníkov. Takúto ústavnú prax však treba považovať za ústavnú zvyklosť, ktorá sa považuje podľa teórie práva na prameň ústavného práva.

4. Skúmanie vhodnosti kandidáta na sudcu ústavného súdu je procesom overovania jeho profesionálnej a inej spôsobilosti na výkon funkcie, vychádzajúcej z jeho teoretických znalostí ústavného práva, ústavného súdnictva, jeho judikatúry, európskeho súdnictva, osobitne judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, ako aj osobnej praktickej skúsenosti s výkonom ústavného súdnictva (napríklad sudca medzinárodného súdu, ktorý chráni vo svojej činnosti ústavnosť a základné práva, súdny

poradca ústavného súdu, advokát systematicky sa venujúci zastupovaniu v konaní pred ústavným súdom v zásadných prípadoch, sudcovia všeobecných súdov, ktorí sa venovali konaniam o súlade právnych predpisov, resp. z ich rozhodnutí a mimosúdnej činnosti vyplýva dlhodobý a systematický záujem o ústavné právo a ústavné súdnictvo).

5. Vhodnosť kandidáta môže spočívať aj vtom, že z jeho profesijného životopisu a výsledkov jeho pôsobenia v oblasti práva vyplýva, že ide o osobnosť, ktorú možno označiť za všeobecne uznávaného odborníka v určitej oblasti právnej teórie alebo právnej praxe. Aj u takého kandidáta sa však skúmajú aj ostatné predpoklady uvedené v čl. 2 a 3 môjho rozhodnutia zo 17. júna 2014.

6. Vhodnosť kandidáta úzko súvisí, ak vezmeme do úvahy výklad PL.ÚS 4/2012, aj s obsahom sľubu sudcu ústavného súdu... (nasleduje opis sľubu sudcu ústavného súdu, pozn.).

Z obsahu sľubu sudcu ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie podľa jeho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne predpokladá teoretickú a praktickú znalosť princípov právneho štátu, ústavy a ústavných zákonov, vrátane judikatúry ústavného súdu, v ktorej sa táto ústava a ústavné zákony vykladajú a používajú najmä v konaniach o súlade právnych predpisov a v konaniach o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy; rovnaká znalosť sa predpokladá aj pri medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Na tomto mieste treba zdôrazniť znalosť a schopnosť používať judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

Z bodov 1 až 6 tejto časti môjho vyjadrenia nesporne vyplýva, že postup, ktorý som uplatnil, a moje rozhodnutie sa uskutočnili striktne v rámci dovoleného uváženia, ktoré nadväzovalo na princípy z výkladu PL.ÚS 4/2012.»

K zriadenému poradnému výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcu ústavného súdu prezident uviedol:

„... Najprv treba uviesť, že zákonná úprava, ako aj ústavná prax prezidentov Slovenskej republiky predpokladajú, že prezident republiky má právo mať poradcov...

Poradcovia alebo poradné orgány fungujú v Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky aj na základe iných právnych dôvodov (napríklad dohoda o vykonaní práce). Poradcovia nezriedka pôsobia len na základe ich vymenovania prezidentom republiky bez toho, aby sa medzi nimi a Kanceláriou prezidenta Slovenskej republiky vytvoril osobitný právny vzťah.

Všetci predchádzajúci prezidenti mali svojich poradcov, resp. poradné orgány; ide o ústavnú zvyklosť, ktorá sa stala súčasťou ústavnej praxe hláv Slovenskej republiky z jednoduchého dôvodu. Rozhodnutie, ako aj iné ústavné úkony prezidenta republiky vyžadujú náležitý skutkový základ, ako aj zodpovedajúci právny základ. Je nemysliteľné, aby prezident republiky bol schopný zhromaždiť skutkové podklady na každé svoje rozhodnutie alebo iný ústavnoprávny úkon.

Preto je nesporné, že som zriadením poradného výboru nemohol v žiadnom prípade konať v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy. Článok 2 ods. 2 ústavy sa totiž vzťahuje len na rozhodovanie prezidenta v rámci jeho právomocí, a nie na spôsob, akým hlava Slovenskej republiky zabezpečuje skutkové podklady na svoje rozhodovanie.“

Prezident ďalej uviedol: „Sťažovateľ tvrdí, že poradný výbor mal zásadný (podstatný) vplyv na rozhodnutie o jeho nevyzmenovaní. Súčasne tvrdí, bez dôkazov, že postupy a rozhodovanie prezidenta republiky boli nekontrolovateľné a netransparentné.

Úlohou a účelom zriadenia poradného výboru bolo výlučne zhromaždenie skutkových podkladov pre moje rozhodnutie o nevyzmenovaní kandidátov za sudcov ústavného súdu.

Odporúčania poradného výboru ma nezaväzovali, lebo mali výlučne konzultačný a poradný charakter. Z toho jednoznačne vyplýva, že poradný výbor nepôsobil ako rozhodujúci prvok.

Tvrdenia o inom právnom postavení poradného výboru, ktoré sú uvedené v sťažnosti, sú preto len tvrdením, ktoré príkro odporuje tomu, ako som postupoval a rozhodoval o jednotlivých kandidátoch a nemajú žiadne reálne opodstatnenie. Napokon, na také tvrdenie sťažovateľ nepredložil, okrem svojho subjektívneho názoru, žiaden dôkaz o tvrdenom rozhodujúcom postavení poradného výboru. Rozhodujúci vplyv na moje

rozhodovanie mala len zistená nevhodnosť sťažovateľa na výkon funkcie sudcu ústavného súdu; táto nevhodnosť však nemala žiaden základ v hodnotení súčasného postavenia sťažovateľa v zamestnaní, resp. funkcii.

V tejto spojitosti treba uviesť, že po prvýkrát v ústavnej praxi Slovenskej republiky som ako hlava Slovenskej republiky podrobil svoje postupy a rozhodovanie o kandidátoch na sudcov ústavného súdu verejnej kontrole, a tie boli plne transparentné; poradný výbor mohol pripraviť skutkové podklady pre mňa aj kabinetným spôsobom a výsledok by bol, pre sťažovateľa, rovnaký.“

K námietke porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy prezident uviedol:

„Obsah tohto základného práva a skutočnosti, ktoré môžu viesť v konečnom dôsledku k jeho porušeniu, vymedzil ústavný súd v doktrínálnom náleze vo veci sp. zn. II. ÚS 5/03 vo vzťahu ku kandidátovi na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a konaniu a rozhodovaniu Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorý je plne uplatniteľný aj v tomto ústavnom spore.“

Prezident uviedol, že pri postupe a rozhodovaní pred a pri nevymenovaní sťažovateľa 2 za sudcu ústavného súdu plne rešpektoval ústavu a judikatúru ústavného súdu, čo vyplýva z týchto skutočností:

„1. Zriadením poradného výboru a ustanovením pravidiel jeho fungovania, ich sprístupnením kandidátom i verejnosti, som vytvoril základ pre objektívny spôsob zisťovania skutkových podkladov na svoje rozhodnutie o tom, ktorí z kandidátov sú vhodní a spôsobilí na výkon funkciu sudcu ústavného súdu v súlade s požiadavkami výkladu PL. ÚS 4/2012 v spojitosti s právomocami ústavného súdu v jednotlivých konaniach.

2. Zriadením poradného výboru a ustanovením pravidiel jeho činnosti ako interného predpisu som konal v rámci svojej faktickej činnosti pred rozhodnutím o ne/vymenovaní kandidátov; konal som však transparentne a objektívne kontrolovateľným spôsobom.

3. Zriadenie poradného výboru, pravidlá jeho fungovania boli oznámené nielen kandidátom, ale aj širokej verejnosti; sprístupnenie tohto môjho rozhodnutia zabezpečilo kontrolu každého úkonu, ktorý súvisel s procesom ne/vymenovaní a kandidátov.

4. Všetci kandidáti boli dostupným a primeraným spôsobom informovaní o tom, kedy, kde a za akých podmienok sa uskutoční proces vedúci k ne/vymenovaniu kandidátov; so všetkými kandidátmi sa zaobchádzalo úplne rovnako. Sťažovateľ síce tvrdí, že došlo ku diskriminácii, ale to by musel preukázať, že bol diskriminovaný vo vzťahu k ostatným kandidátom, t. j. to, že s rovnakými osobami (kandidáti) sa nakladalo nerovnako. Také tvrdenie by však bolo, ako to vyplýva z tejto časti vyjadrenia, úplne nepravdivé.

5. Všetci kandidáti vrátane sťažovateľa boli riadne a včas pozvaní pred poradný výbor, ktorého postupy sa vykonávali za mojej trvalej prítomnosti; všetci kandidáti, okrem jedného, ktorý sa nedostavil, mohli pôsobiť na mňa ako prezidenta republiky ako na jedinú osobu, ktorá je oprávnená na ich ne/vymenovanie.

6. Všetci kandidáti vrátane sťažovateľa dostali druhovo rovnaké otázky; obsah sa modifikoval len podľa odpovedí jednotlivých kandidátov.

7. Všetci kandidáti mali možnosť oboznámiť sa s obsahom ne/odporúčaní poradného výboru; tieto ne/odporúčania boli stručne, ale náležite odôvodnené tak, aby sa pritom šetrila osobnosť každého kandidáta; poradný výbor o žiadnom kandidátovi nerozhodoval.

8. Napadnuté rozhodnutie prezidenta republiky o nevymenovaní sťažovateľa je rovnako stručne, ale náležite odôvodnené; dôvodom je rovnako ochrana osobnosti kandidáta. Súčasťou tohto odôvodnenia je však životopis kandidáta, odporúčanie poradného výboru, s obsahom ktorého som sa stotožnil, a preto nie je možné tvrdiť, že nejde o riadne odôvodnenie takého rozhodnutia.

9. K diskriminácii sťažovateľa nemohlo dôjsť z dôvodu, že jedna kandidátka bola vymenovaná; niet totiž základného práva byť vymenovaný za sudcu ústavného súdu. Navyše, k tejto kandidátke sa v procese skúmania jej vhodnosti a spôsobilosti postupovalo úplne rovnako ako k ostatným kandidátom. Pretože niet základného práva byť vymenovaný za sudcu ústavného súdu, nemôže existovať ani nejaké právo na ústavou garantovaný pomer úspechu a neúspechu v konaní o vymenovaní za sudcu ústavného súdu.

10. Sťažovateľ namieta nestrannosť poradného výboru a podrobne ju odôvodňuje. Tento argument ukazuje na nepochopenie toho, že nestrannosť ako právna kategória sa vzťahuje len na rozhodovanie a rozhodovacie procesy, a preto predpokladá aj udelenie kompetencie na také rozhodovanie. Poradný výbor však nemal žiadne rozhodovacie

právomoci, a preto u jeho členov neprichádzajú, pojmovo, do úvahy otázky o ich možnej zaujatosti, a teda nestrannosti...“

V závere vyjadrenia prezident uviedol, že trvá na ústnom verejnom pojednávaní, na ktorom navrhne dôkazné prostriedky na preukázanie skutkových záverov.

Dňa 22. decembra 2014 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie prezidenta č. 4542-2014-BA zo 16. decembra 2014 k sťažnosti [REDAKOVANÉ], vyjadrenie prezidenta č. 4542-2014-BA zo 16. decembra 2014 k sťažnosti [REDAKOVANÉ] a vyjadrenie prezidenta č. 4267-2014-BA zo 16. decembra 2014 k sťažnosti [REDAKOVANÉ]

Okrem argumentov uvedených v predošlom (citovanom) vyjadrení prezident uviedol:

«Ako prezident republiky som rozhodol o nevyzmenovaní sťažovateľa v postavení orgánu výkonnej moci. Orgán výkonnej moci, vrátane prezidenta republiky, musí, pri svojom rozhodovaní, rešpektovať základné právo na dobrú správu vecí, ktoré nie je síce výslovne upravené v Ústave Slovenskej republiky, ale je ho možné vyvodiť z čl. 1 ods. 1, podľa ktorého Slovenská republika je právny štát. Do obsahu tohto pojmu patrí aj základné právo na dobrú správu vecí verejných.

Existenciu tohto základného práva potvrdzujú nielen ústavné poriadky iných, najmä členských štátov Európskej únie, ale aj čl. 41 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len: „Charta základných práv“), ktorý je nadpísaný: Právo na dobrú správu vecí verejných.

Podľa čl. 41 ods. 2 písm. c) Charty základných práv právo na dobrú správu vecí verejných zahŕňa aj povinnosť administratívy (výkonnej moci) odôvodniť svoje rozhodnutia.

Na úrovni Rady Európy máme odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy Rec (2007)7 z 20. júna 2007 o dobrej verejnej správe - čl. 17, v zmysle ktorého musí byť správne rozhodnutie formulované v jednoduchej, jasnej a zrozumiteľnej podobe a musí obsahovať primerané zdôvodnenie obsahujúce skutkové a právne dôvody, pre ktoré bolo vydané.

Existenciu a akceptáciu tohto základného práva, dokonca vo vzťahu k rozhodnutiu prezidenta republiky, potvrdil aj ústavný súd.

Vo veci sp. zn. III. ÚS 62/2011 sa sťažnosť uznesením z 8. februára 2011 odmietla ako zjavne neopodstatnená. Sťažovateľ namietal, okrem iného, porušenie aj čl. 41 Charty základných práv listinou prezidenta Slovenskej republiky majúcou povahu opatrenia, ktorým odvolal sťažovateľa z funkcie sudcu.»

Následne prezident citoval časť odôvodnenia rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 62/2011 a uviedol:

„Z uvedeného vyplýva, že nedostatok odôvodnenia môjho rozhodnutia o nevymenovaní sťažovateľa za sudcu ústavného súdu bolo možné, v zákonom ustanovenej lehote, namietat len ako porušenie základného práva na dobrú správu vecí verejných. K tomu však nedošlo.

Záver o tom, že súčasťou základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy nie je aj čiastkové právo na riadne odôvodnenie napadnutého rozhodnutia potvrdzuje nález sp. zn. III. ÚS 79/04 z 21. októbra 2004...“

V závere svojho vyjadrenia prezident uviedol:

„... sťažovateľovi som v celom rozsahu umožnil reálne uplatnenie jeho základného práva mať za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

V žiadnom prípade, aj keby tomu nebránili požiadavky na osoby kandidátov na sudcov ústavného súdu vyplývajúce z výkladu PL.ÚS 4/2012, som nemohol vymenovať všetkých piatich kandidátov, ktorí podali sťažnosti na ústavný súd, vrátane sťažovateľa v tomto konaní. A ak by ústavný súd vyhovel sťažnostiam, vrátane sťažovateľa v tomto konaní, a zaviazal by ma, aby som ich vymenoval, potom by ústavný súd nemal 13 sudcov (čl. 134 ods. 1 ústavy), ale 17 sudcov.

Navyše, u troch, ktorých by som nebol vymenoval, za predpokladu, že by vzhľadom na vhodnosť kandidátov bolo možné vymenovať troch a nielen jednu kandidátku, podľa ustálenej ústavnej praxe a zvyklosti predošlých prezidentov Slovenskej republiky pred existenciou výkladu PL.ÚS 4/2012 by som nemusel vydávať rozhodnutie o nevymenovaní.

Sťažovateľ preto v tomto konaní, aby ochrana jeho základného práva mala materiálny zmysel, by musel tvrdiť a preukázať, že on by patril k tým dvom kandidátom, ktorí mali byť, ale neboli vymenovaní so zreteľom na to, že Národná rada Slovenskej republiky navrhla šiestich kandidátov na tri miesta sudcov ústavného súdu.

Také tvrdenie a dôkaz v sťažnosti nie sú obsiahnuté; z toho dôvodu sa dá uzavrieť, že je tu iný dôvod na zjavnú neopodstatnenosť. Ten iný dôvod spočíva v tom, že:

- sťažovateľ netvrdil a ani sa nepokúsil preukázať, že mal byť medzi vymenovanými kandidátmi;

- prípadne vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy by v žiadnom prípade nemohlo viesť k tomu, aby ústavný súd uložil prezidentovi republiky vymenovať sťažovateľa za sudcu ústavného súdu, pretože to by musel uložiť prezidentovi republiky aj vo vzťahu k ostatným sťažovateľom. To by bolo, so zreteľom na to, že na ústavnom súde sú len dve neobsadené miesta, protiústavné;

- po prípadnom vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy by ústavný súd nemohol vo svojom právnom názore nahradiť uváženie prezidenta tak ako vyplýva z časti II. tohto vyjadrenia. “

Podľa názoru prezidenta je aj časť sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej aj „pakt o občianskych a politických právach“) zjavne neopodstatnená.

K tejto časti sťažnosti prezident uviedol:

„K tomu chcem poukázať na doktrinálny výklad citovaného článku 25 Paktu. Známy komentár k čl. 25 písm. c) Paktu uvádza: ... nejde o právo na verejný úrad, skôr len o to, aby prístup k verejnej službe bol zaručený... vytvorením rovnakých podmienok na tento prístup. Zmluvným štátom sa nebráni v určovaní podmienok na prístup k verejnej službe takých ako je minimálny vek, úroveň vzdelania, osobnej integrity alebo špeciálnej kvalifikácie. Z toho vyplýva, že prístup k menovaným verejným funkciám v štátnej (vládnej) administrácii alebo v justícii môže byť podmienený prísnejšími predpokladmi než sú predpoklady na prístup k voleným funkciám. Rovnaký prístup ku verejnej službe (funkcii) je

výslovne vyjadrený zákaz diskriminácie pri takom prístupe. Článok 25 však nezakladá právny nárok na získanie alebo udržanie určitého postu či funkcie.“

Rovnaké argumenty použil prezident aj vo vyjadrení k sťažnosti [REDAKOVANÉ], ústavný súd preto tieto argumenty neopakoval, podobne postupoval aj vo veci vyjadrenia k sťažnosti [REDAKOVANÉ].

III.

Dotknuté ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky a Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach

Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 101 ods. 1 druhej vety ústavy prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov.

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy vymenúva a odvoláva sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a sľub generálneho prokurátora.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy ústavný súd sa skladá z trinástich sudcov.

Podľa čl. 134 ods. 2 ústavy sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.

Podľa čl. 134 ods. 3 ústavy za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolaní. Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu.

Podľa čl. 134 ods. 4 ústavy sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“

Podľa čl. 139 ústavy ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.

Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Podľa čl. 25 písm. c) paktu o občianskych a politických právach každý občan má právo a možnosť bez akýchkoľvek rozdielov uvedených v čl. 2 a bez neodôvodnených obmedzení vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny.

IV.

A. Návrh prezidenta na odročenie verejného pojednávania nariadeného na 10. február 2015

Listom označeným ako podanie zo 4. februára 2015 č. 4542-2014-BA, ktorý bol ústavnému súdu doručený 9. februára 2015, požiadal prezident o odročenie verejného ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré sám inicioval.

V návrhu na odročenie uviedol prezident dva okruhy problémov, ktoré žiadal vyriešiť, a to:

- a) konanie podľa § 6 zákona o ústavnom súde,
- b) zadováženie dôkazových prostriedkov.

V bode I podania žiadal, aby plénum ústavného súdu zjednotilo odchylné právne názory senátov vo veciach sp. zn. III. ÚS 571/2014 so sp. zn. III. ÚS 79/04 a sp. zn. III. ÚS 561/2014. Ako dôvod zjednotenia uviedol, že odôvodnenie vo veci sp. zn. III. ÚS 571/2014 ([REDACTED] a spol.) odporuje odôvodneniu vo veci sp. zn. III. ÚS 79/04 a sp. zn. III. ÚS 561/2014.

V ustanovení § 6 zákona o ústavnom súde označenom „ako zjednotenie právnych názorov senátov“ sa uvádza, že „Senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.“

Prezident žiadal, aby tretí senát ústavného súdu inicioval konanie podľa § 6 zákona o ústavnom súde bez toho, aby bola splnená zákonná podmienka, že mieni dospieť k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov ústavného súdu. Z dovtedajšieho konania nebolo zrejmé, odkiaľ pochádza informácia, že by ústavný súd mal prijať vo veci sp. zn. III. ÚS 571/2014 iné právne závery, ako sú známe vo veciach sp. zn. III. ÚS 79/04 a sp. zn. III. ÚS 561/2014. Argumentácia sťažovateľov týkajúca sa odôvodnenia rozhodnutí prezidenta v danom prípade vyvolávala potrebu posúdenia jej opodstatnenosti z pohľadu základného práva zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy. Nevyvolávala však povinnosť tretieho senátu iniciovať konanie podľa § 6 zákona o ústavnom súde ani nezakladala neprípustnosť sťažností, tak ako to vo svojom podaní tvrdil prezident.

Navyše, subjektom, ktorý je oprávnený posúdiť potrebu aplikácie § 6 zákona o ústavnom súde a prípadne podať návrh na zjednotenie právnych názorov, je príslušný senát ústavného súdu, ktorý dospeje vo svojej rozhodovacej činnosti k inému právnemu názoru, nie účastník konania.

Tretí senát ústavného súdu preto tento návrh na zjednotenie právnych názorov považoval za nedôvodný a odporujúci právnej úprave zákona o ústavnom súde.

V bode II podania zo 4. februára 2015 prezident žiadal zjednotiť odôvodnenie vo veciach sp. zn. III. ÚS 571/2014 a sp. zn. II. ÚS 718/2014 a sp. zn. II. ÚS 719/2014.

Aj v tejto časti ústavný súd rovnako uvádza, že návrh na zjednotenie právnych názorov senátu nie je prostriedok dostupný účastníkom konania, ale ide o prostriedok, ktorý má k dispozícii plénum na zjednotenie judikatúry. Pod viazanosťou ústavného súdu návrhom na začatie konania v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde treba navyše rozumieť predovšetkým viazanosť petitom návrhu, a nie viazanosť argumentáciou v jeho odôvodnení, ktorej opodstatnenosť ústavný súd spravidla posudzuje v rámci rozhodovania o merite veci.

V danom prípade navyše druhý senát ústavného súdu prijal prezidentom označené rozhodnutia vo veciach sp. zn. II. ÚS 718/2014 a sp. zn. II. ÚS 719/2014 až po tom, ako tretí senát ústavného súdu uznesením sp. zn. III. ÚS 571/2014 z 24. septembra 2014 a prvý senát ústavného senátu uznesením sp. zn. I. ÚS 588/2014 z 1. októbra 2014 rozhodli o prijatí sťažností sťažovateľov na ďalšie konanie. Prezident teda žiadal, aby tretí senát ústavného súdu, ktorý rozhodol o rozsahu prijatia ako prvý, zjednotil späťne svoje rozhodnutie s rozhodnutiami druhého senátu ústavného súdu, ktoré v čase rozhodovania o rozsahu prijatia vo veci sp. zn. III. ÚS 571/2014 ešte ani neexistovali. Ani pokiaľ ide o tento návrh, právny poriadok (zákon o ústavnom súde) neumožňuje realizovať prezidentom požadovaný postup.

V ďalšej časti žiadal prezident vykonať dôkazy výsluchmi JUDr. Jany Baricovej a [REDAKOVANÉ] K otázke výsluchu sudkyne tretieho senátu ústavného súdu sa námietkový senát opakovane vyjadril v rozhodnutiach, v ktorých rozhodoval o vyhlásení prezidenta o odmietnutí tejto členky senátu.

Uznesením sp. zn. I. ÚS 690/2014 z 12. novembra 2014 ústavný súd rozhodol, že sudkyňa ústavného súdu JUDr. Jana Baricová nie je vylúčená z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 571/2014. Zo záveru odôvodnenia tohto uznesenia je potrebné pripomenúť:

„Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná. Ústavný súd z hľadiska teoretického upozorňuje, že test objektívnosti a zákonné dôvody nespôsobilosti sudcu sa môžu prekrývať, ale nejde o totožné inštitúty.

Podstatou námietok proti sudkyňi Jane Baricovej je ústavnosť jej vymenovania do funkcie sudkyne ústavného súdu v prípade, ak by s ústavnou sťažnosťou uspeli viacerí ako dvaja sťažovatelia (sťažnosť podali všetci piati nevymenovaní kandidáti), a možnosť jej vypočutia ako jedinej svedkyne v konaní o sťažnostiach nevymenovaných kandidátov na sudcu ústavného súdu.

Pokiaľ ide o prvý aspekt námietky, tento je úplne mimo rámec rozhodovania prezidenta Slovenskej republiky o subjektívnom práve už vymenovanej sudkyne do funkcie sudkyne ústavného súdu. Toto konanie totiž už nemá nič spoločné s ďalšími konaniami neúspešných kandidátov na funkciu sudcu ústavného súdu proti prezidentovi Slovenskej republiky, pretože bolo ukončené formálnym aktom uvedeným v čl. 134 ods. 4 a 5 ústavy, na základe ktorého sa Jana Baricová legitímne ujala svojej funkcie sudkyne ústavného súdu.

Druhý argument tiež neobstojí, pretože ako svedok môže v konaní pred ústavným súdom vystupovať iba tá fyzická osoba, ktorá určitú skutočnosť svojimi zmyslami (najčastejšie zrakom či sluchom) priamo vnímala a je schopná o tom podať súdu správu. Sudkyňa ústavného súdu Jana Baricová však nemôže byť svedkom priebehu pohovorov neúspešných kandidátov, na základe ktorých prezident Slovenskej republiky rozhodol o ich nevymenovaní do funkcie sudcov ústavného súdu, lebo sa ich vôbec nezúčastnila, a tak nie je ani spôsobilá o tom podať ústavnému súdu správu.

Ústavný súd na základe už uvedeného dospel k záveru, že prezidentom Slovenskej republiky uvádzané skutočnosti v kontexte rozhodovania veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 ani z objektívneho hľadiska nevzbudzujú oprávnené

pochybnosti o nestrannosti sudkyne Jany Baricovej, preto bolo rozhodnuté tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.“

Uznesením sp. zn. I. ÚS 5/2015 zo 14. januára 2015 ústavný súd rozhodol, že konanie o opakovanej námietke prezidenta o odmietnutí sudkyne ústavného súdu JUDr. Jany Baricovej pre predpojatosť vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 zastavuje. V závere odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd konštatoval:

„Ústavný súd pri rozhodovaní v tejto veci primerane vychádzal z ustanovenia § 15a ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu súd neprihliadne. Vzhľadom na uvedené nebolo podľa názoru senátu I. ÚS nevyhnutné o predmetnej veci opakovane rozhodnúť. Námietkový senát však zohľadnil dispozitívny úkon namietanej sudkyne a pokyn predsedníčky ústavného súdu na predloženie veci senátu I. ÚS na ďalšie rozhodnutie, a preto konanie o opakovanej námietke prezidenta Slovenskej republiky č. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 o odmietnutí sudkyne ústavného súdu Jany Baricovej pre jej predpojatosť vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 v záujme procesnej čistoty zastavil.“

Právny poriadok neumožňuje sústavné napádanie integrity senátu a vyberanie si sudcov, ktorí majú vo veci konať a rozhodnúť. Takýto postup treba na počiatku odmietnuť a považovať za nesúladný s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Na účely dokazovania vyžiadal prezident aj tieto listinné dôkazy:

- „- *podnety na disciplinárne stíhanie* [redacted] a [redacted],
- *stanovisko ministra spravodlivosti k týmto podnetom a jeho list adresovaný súdnej rade,*
- *stanovisko súdnej rady k listu ministra spravodlivosti, ktorým žiadal posúdenie podnetov* [redacted] a [redacted].

Výsledok preverenia týchto podnetov a rozhodnutie ministra spravodlivosti o ich opodstatnenosti spolu so stanoviskom súdnej rady by mohli mať závažný dôsledok na výsledok konania vo veci samej.

K takému výsledku mám právo, ako účastník konania, sa vyjadriť a aj z tohto dôvodu nepovažujem za možné vykonať verejné pojednávanie.“

Prezident na sťažnosť [REDAKOVANÉ], ktorá mu bola predložená 21. októbra 2014, odpovedal vyjadrením zo 16. decembra 2014, k sťažnosti [REDAKOVANÉ], ktorá mu bola predložená 21. októbra 2014, podal vyjadrenie 16. decembra 2014 a k sťažnosti [REDAKOVANÉ], ktorá mu bola predložená 25. septembra 2014, sa vyjadril 10. októbra 2014 a 16. decembra 2014. V žiadnom z týchto vyjadrení neuviedol návrhy, ktoré uviedol v žiadosti o odročenie pojednávania doručenej ústavnému súdu 9. februára 2015.

Ústavný súd navyše poznamenáva, že žiadať o posúdenie „podnetu“ [REDAKOVANÉ] v tomto konaní nemá opodstatnenie, pretože tento nie je účastníkom konania vo veci sp. zn. III. ÚS 571/2014. Tieto návrhy môže účastník uplatniť vo veciach sp. zn. II. ÚS 718/2014 a sp. zn. II. ÚS 719/2014.

Pokiaľ ide o sudcov všeobecného súdu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ich integritu ústavný súd nepreskúmava a týka sa to aj podnetu na začatie bližšie nešpecifikovaného disciplinárneho konania. Nie je zrejmé, aký súvis majú mať listinné dôkazy z bližšie neuvedeného disciplinárneho konania so sťažovateľmi namietaným porušením práv označených v ich sťažnostiach.

Hodnotenie prednesené poradcom prezidenta Jánom Mazákom v médiách 10. februára 2015 (napr. etrend. sk., autor [REDAKOVANÉ]), „že požiadal listom o odročenie pojednávania, lebo ho nepovažuje za pripravené“, senát považuje za nenáležité a smerujúce k obštrukcii konania. Poradca prezidenta ani iná osoba poverená prezidentom nenahliadla

do spisu ani o nahliadnutie nepožiadala, a tak nie je zrejmé, odkiaľ poradca prezidenta čerpal informáciu o nepripravenosti konania.

Ústavný súd v zásade nie je skutkovým súdom, nerozhoduje o občianskoprávných veciach, trestných veciach a nepreskúmava ani zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej moci. O týchto veciach rozhodujú podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy. V okolnostiach daného prípadu bolo navyše pre ústavný súd rozhodujúce posúdenie otázok právnych, a nie skutkových. Z uvedených dôvodov nepovažoval ústavný súd za potrebné vykonávať v danej veci ďalšie úkony a dokazovanie.

B. Prednesy na verejnom zasadnutí konanom 3. marca 2015

Právny zástupca prezidenta Ján Mazák (ďalej aj „právny zástupca prezidenta“) v prvej časti svojho vystúpenia zhrnul všeobecný pohľad na vec a zdôraznil význam výkladu v prípade nevymenovania generálneho prokurátora. Zároveň sa odvolával na odôvodnenie uznesení sp. zn. II. ÚS 718/2014 a sp. zn. II. ÚS 719/2014, kde malo byť pri prijatí sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zdôraznené, že tento výklad je plne aplikovateľný aj na nevymenovaných kandidátov na sudcov ústavného súdu.

K samotnej veci právny zástupca prezidenta uviedol:

«1. Sťažovatelia sa svojimi návrhmi na rozhodnutie vo veci samej domáhajú len vyslovenia porušenia ich základného práva mať za rovnakých podmienok prístup ku menovanej funkcii sudcu ústavného súdu podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

Posudzovanie rovnakých podmienok prístupu si vyžaduje, podľa názoru prezidenta republiky, vykonať porovnanie skutkovej a právnej situácie, v ktorej sa sťažovatelia ako kandidáti nachádzali, so skutkovou a právnou situáciou kandidátky, ktorá bola z kandidátov predložených prezidentovi republiky vymenovaná za sudkyňu ústavného súdu.

Z listinných dôkazov predložených ústavnému súdu jednoznačne vyplýva, že všetci kandidáti predložený Národnou radou Slovenskej republiky mali vytvorené rovnaké

podmienky, za ktorých prezident republiky posudzoval ich vhodnosť, t. j. spôsobilosť zastávať funkciu sudcu ústavného súdu.

Pri tomto porovnaní zostala preto otvorená len otázka rovnakého prístupu prezidenta republiky ku kandidátom počas ich pohovoru.

Prezident republiky tvrdí, že aj počas pohovoru mali všetci kandidáti vytvorené rovnaké podmienky; na opačný záver niet žiadneho relevantného tvrdenia zo strany sťažovateľov.

Ak by nepostačovalo toto tvrdenie prezidenta republiky, tak by nezostávalo iné, než získať dôkazy o tom výsluchom sťažovateľov ako účastníkov konania a výsluchom svedkyne Jany Baricovej. Z týchto dôkazných prostriedkov a porovnania informácií z nich získaných by sa podľa hlavy štátu potvrdilo, že všetci kandidáti mali vytvorené rovnaké podmienky, za akých ústne prezentovali svoju spôsobilosť na funkciu sudcu ústavného súdu.

2. Neopodstatnenosť sťažností v tejto veci vyplýva aj z toho, že sťažovatelia sa síce domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva mať za rovnakých podmienok prístup ku menovanej funkcii sudcu ústavného súdu podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ale žiadnym spôsobom sa nedomáhajú právnych dôsledkov, ktoré by boli spojené s prípadným výrokom ústavného súdu o porušení tohto základného práva, najmä sa nedomáhajú, aby ústavný súd uložil prezidentovi republiky ich vymenovať za sudcov ústavného súdu. Vzniká preto otázka, čoho sa vlastne sťažovatelia domáhajú, ak žiadajú vysloviť len porušenie základného práva mať za rovnakých podmienok prístup k menovanej funkcii a navrhujú zrušiť rozhodnutie prezidenta o ich nevymenovaní?

Najprv treba uviesť, že ústavný súd nie je orgánom, ktorý má odpovedať na závažné otázky porušenia základných práv iba spôsobom, ktorý nemá žiaden praktický dopad na právnu situáciu sťažovateľov.

Vzniká preto ďalšia otázka, aký záväzný právny názor by mohol byť senátom ústavného súdu vyslovený, ak by, eventuálne, došlo k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľov a k zrušeniu prezidentovho rozhodnutia o nevymenovaní sťažovateľov?

Prezident republiky sa domnieva, že nemôže dôjsť k vysloveniu žiadneho takého právneho názoru, ktorý by znamenal, že v ďalšom konaní by musel vymenovať niektorého zo sťažovateľov za sudcu ústavného súdu.

Ústavný súd nie je totiž oprávnený nahradiť uváženie prezidenta pri rozhodovaní o tom, ktorého z kandidátov vymenuje a ktorého nevymenuje. V tejto spojitosti považujeme za potrebné pripomenúť, že sťažovatelia sú medzi piatimi kandidátmi, ktorí neboli vymenovaní, pričom na ústavnom súde sú len dve neobsadené miesta sudcov ústavného súdu.

Navyše, ako ústavný súd preskúma otázku, či sťažovatelia v tejto veci nie sú takí kandidáti, ktorých prezident je oprávnený nevymenovať len na základe toho, že na ústavnom súde sú len dve neobsadené miesta a kandidátov je päť? To bude zrejmé až po rozhodnutí oboch senátov ústavného súdu a, teoreticky vzaté a prakticky uskutočniteľné, nič by prezidentovi nebránilo nevymenovať tých kandidátov za sudcov, ktorí by ústavným súdom boli označení ako tí, ktorí majú byť vymenovaní za sudcov, pretože:

- po prvé, na ústavnom súde sú len dve neobsadené miesta sudcov,
- ústavný súd nemôže nahradiť uváženie prezidenta o výbere sudcov ústavného súdu, a napokon

- zo strany sťažovateľov niet v tomto konaní požiadavka na ich vymenovanie aspoň v rozsahu navrhovaného právneho názoru ústavného súdu; v tomto konaní sťažovateľka ■■■ síce žiada, aby ústavný súd uložil prezidentovi vymenovať z piatich nevymenovaných kandidátov dvoch sudcov, ale sťažovateľka sa môže domáhať len ochrany svojej osoby, a to ešte len v tomto konaní, nie v konaní, ktorého účastníčkou nie je (vec II. ÚS 718/2014).

3. Sťažovatelia sa nemôžu, úspešne, domáhať ani toho, aby prezident republiky, po prípadnom zrušení jeho rozhodnutí o nevymenovaní sťažovateľov doplnil dôvody o ich nevymenovaní, prípadne pre nedostatok dôvodov ich vymenoval.

Opäť pripomínáme, že aj keby tu existoval nedostatok dôvodov na nevymenovanie pre nespôsobilosť sťažovateľov na výkon funkcie sudcu ústavného súdu, čomu tak nie je, tak by postačovalo ich nevymenovať so zreteľom na to, že na ústavnom súde sú len dve neobsadené miesta sudcov a nevymenovaných kandidátov je päť.

Po ďalšie, a to považujeme za významnejší argument, sťažovatelia sa v návrhu na rozhodnutie vo veci samej nedomáhajú vyslovenia porušenia takého základného práva,

ktorého súčasťou by bolo aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia prezidenta o ich nevyzmenovaní za sudcov ústavného súdu.

Na tomto mieste podčiarkujeme, že nález sp. zn. III. ÚS 79/04 z 21. októbra 2004 obsahuje právny názor, ktorý je v tomto ústavnom spore rozhodujúci...

4. Sťažovatelia nemôžu tvrdiť, že také základné právo, ktorého súčasťou je aj právo na odôvodnenie rozhodnutia každého orgánu výkonnej moci (prezident republiky je súčasťou výkonnej moci) neexistuje. Týmto základným právom je, ako sme to už uviedli v našich podaniach, základné právo na dobrú správu verejných vecí, ktoré sa vyvodzuje z čl. 1 ods. 1 ústavy a z princípov právneho štátu.

Toto opomenutie sťažovateľov sa v tomto štádiu konania pred ústavným súdom už nedá napraviť; ak by to aj bolo možné, aj v takom prípade by sťažovatelia nemohli byť, podľa názoru prezidenta republiky, úspešní. Napriek pracovným pozíciám sťažovateľov, ktoré zastávajú v systéme všeobecnej justície, nijako nepreukázali spôsobilosť na zastavanie funkciu sudcu ústavného súdu.

Základným stavebným prvkom takej spôsobilosti je totiž odborná pripravenosť obsahujúca predovšetkým rozsiahle vedomosti z teórie a praxe ústavného súdництва, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, prípadne preukázanie účinného spojenia ich doterajšej právnej praxe s výkonom ústavného súdництва, nehovoriac o publikačnej, prednáškovej alebo podobnej činnosti, ktorá by ukazovala, že kandidáti sa systematicky pripravovali na pôsobenie na ústavnom súde.

Splnenie týchto skutkových predpokladov sťažovatelia ani netvrdili. Naopak, nenaplnenie týchto kritérií vyplýva z ich profesijných životopisov a výsledku pohovoru.

Trvať na splnení týchto kritérií je opodstatnené aj z dvoch ďalších dôvodov. Po prvé, ústavný súd bol zriadený pred 22 rokmi; po takej dobe je už plne oprávnené od kandidátov požadovať viac ako 15 rokov právnej praxe bez dosiahnutia mimoriadnych výsledkov. Po druhé, podania na ústavný súd sa po 22 rokoch jeho existencie stali vysoko odbornými návrhmi či sťažnosťami, ktoré sa, nezriedka, stávajú zložitými ústavnými výzvami pre plénum a senáty ústavného súdu...

6. Na záver svojho vystúpenia sa prezident republike chce venovať vážnej téme, ktorá súvisí s nestrannosťou tohto senátu, resp. členky tohto senátu.

Podľa názoru prezidenta vo veci sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] koná a rozhoduje sudkyňa, Jana Baricová, ktorá má taký pomer k veci ako aj k účastníkom konania, ktorý potvrdzuje, že nemôže byť nestrannou osobou:

Po prvé, bola ako jediná z kandidátov predložených prezidentovi Andrejovi Kiskovi vymenovaná;

po druhé, sťažnosť [REDAKOVANÉ] priamo smeruje proti nej. Potvrdzuje to text na s. 20 ods. 5 jeho sťažnosti, kde sa doslova uvádza:

„Pri splnení všetkých ústavných kritérií sťažovateľom... je zrejmé, že nie sú dané rozdiely takého druhu a závažnosti, ktoré odôvodňujú nerovnaké zaobchádzame so sťažovateľom (v porovnaní s úspešným kandidátom).“

Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] taký text neobsahujú, ale obaja rovnako tvrdia, že nemali rovnaké podmienky na prístup k funkcii sudcu ústavného súdu, a to je možné len vo vzťahu ku kandidátke Jane Baricovej;

po tretie, sudkyňa Jana Baricová získala poznatky o predmete dokazovania v tejto veci nie ako sudkyňa, ale ako priama účastníčka pohovoru pred poradným orgánom, ktorého ústavnosť, postup, postavenie a výsledky pred ním sťažovatelia namietajú, aj s osobitným zreteľom na jej osobu;

po štvrté, osoba tejto sudkyne a jej vymenovanie tvorí, skutkovo i právne, porovnávacie kritérium vo vzťahu k sťažovateľom; títo sa nemôžu porovnávať s nikým iným, lebo len ona bola vymenovaná za sudkyňu...

7. Prezident republiky naďalej trvá na všetkých procesných návrhoch obsiahnutých v podaní zo 4. februára 2015, číslo 4542-2014-BA, o ktorých senát ústavného súdu ešte dodnes nerozhodol.

Prezident republiky sa zrieka práva na náhradu trov tohto konania.»

Právny zástupca [REDAKOVANÉ] na verejnom zasadnutí k veci uviedol:

«... V bode I) prezident republiky uvádza, že „nevymenovaním sťažovateľky uplatnil len svoje ústavné právo“, pričom poukazuje na čl. 134 ods. 2 Ústavy SR, čl. 102 ods. 1 písm. s) Ústavy SR, ale najmä na výklad ústavného súdu uvedený v uznesení ústavného súdu

sp. zn. PL. ÚS 4/2012 zo dňa 24.10.2012, týkajúci sa menovania generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Podľa prezidenta republiky je uvedený výklad všeobecne záväzný a „povinne aplikovateľný“ aj na ne/vymenovanie kandidáta na sudcu ústavného súdu, pretože má zhodné parametre ústavnej úpravy ako ne/vymenovanie kandidáta na generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Na základe uvedených právnych noriem (čl. 134 ods. 2, čl. 102 ods. 1 písm. s/ Ústavy SR) a výkladu ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2012 dospel prezident republiky k záveru, že je oprávnený nielen nevymenovať polovicu navrhovaných kandidátov (čl. 134 ods. 2 Ústavy SR), ale je oprávnený a povinný, ak nie sú splnené predpoklady na ich vymenovanie, nevymenovať aj všetkých alebo viacerých, ako polovicu kandidátov navrhnutých národnou radou.

K týmto záverom vyplývajúcim z bodu I) podania prezidenta republiky považujeme za potrebné uviesť, že na menovanie sudcov ústavného súdu sa nevzťahuje výklad týkajúci sa menovania generálneho prokurátora Slovenskej republiky, a to z toho dôvodu, že ústavný súd v bode 31 tohto uznesenia uviedol: „... považuje ústavný súd za predmet tohto konania podanie výkladu, ktorým budú zodpovedané otázky, či má prezident podľa čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 Ústavy povinnosť vymenovať kandidáta na generálneho prokurátora, ktorého mu navrhla národná rada, pokiaľ tento spĺňa ústavou a zákonom stanovené predpoklady na vymenovanie a aký je časový aspekt výkonu tejto prezidentskej právomoci.“. Týmto ústavný súd jasne vymedzil predmet svojho konania, a tým aj rozsah záväznosti jeho výsledku, ktorým je výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 Ústavy SR, pričom čl. 102 ods. 1 písm. t) Ústavy SR vykladal iba v časti týkajúcej sa menovania generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale nie už ďalších, v tomto ustanovení uvedených funkcionárov...

Zo znenia čl. 134 ods. 2 veta druhá Ústavy SR vyplýva, že prezident republiky musí z navrhnutých kandidátov vymenovať tolko sudcov ústavného súdu, aby obsadil všetky uprázdnené miesta na túto funkciu.

V tejto súvislosti tiež poukazujeme na to, že zo žiadneho ustanovenia Ústavy SR a ani z uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012, ani za použitia analógie a ani implicitne

nevyplýva a nemožno vyvodiť právomoc prezidenta republiky preskúmať vhodnosť kandidátov na sudcov ústavného súdu, spôsobom uvedeným v čl. 3 rozhodnutia prezidenta republiky č. 1262-2014-BA zo 17.06.2014 o zriadení Poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „poradný výbor“), teda de facto jeho preskúšaním z ústavného práva, rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva, atď., a túto neexistujúcu právomoc ešte prenášať na orgán, ktorý za týmto účelom prezident republiky v rozpore s Ústavou SR zriadil.

Z uvedeného je zrejmé, že postup, ktorý prezident republiky uplatnil a ani jeho rozhodnutie sa neuskutočnilo v rámci dovoleného uváženia, tak ako to tvrdí prezident republiky v bode II) podania, pretože postup prezidenta republiky v procese zvažovania a následné rozhodnutie, ktorým z kandidátov navrhnutých národnou radou nevymenoval polovičný počet, tak ako to prezidentovi republiky určuje čl. 134 ods. 2 Ústavy SR, je v rozpore s týmto článkom Ústavy SR a súčasne aj v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, v dôsledku čoho prezident republiky porušil základné právo sťažovateľky na prístup k volenej a inej verejnej funkcii za rovnakých podmienok...

Vzhľadom na uvedené prezident republiky pri ustanovení sťažovateľky do funkcie sudcu ústavného súdu nesplnil povinnosti vyplývajúce z čl. 134 ods. 2 Ústavy SR tým, že z národnou radou navrhnutého počtu kandidátov na sudcu ústavného súdu nevymenoval polovičný počet sudcov ústavného súdu, sťažovateľke sťažil ustanovenie do funkcie sudcu ústavného súdu, pretože Ústavou SR zaručenú šancu sťažovateľky na vymenovanie 1 : 1 prezident republiky protiprávnym postupom, ale najmä rozhodnutím, výsledkom ktorého bol výber jedného sudcu ústavného súdu zo šiestich predložených kandidátov, bezdôvodne znížil na 1 : 5...

Na právomoc prezidenta republiky podľa čl. 102 ods. 1 písm. s) Ústavy SR významovo nadväzuje úprava uvedená v 134 ods. 2 veta druhá Ústavy SR „národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať“.

V tomto ústavnom texte použitá formulácia má dopad na skutočnosť, že sa na ňu musí prihliadať pri aplikácii právomoci prezidenta republiky upravenej v čl. 102 ods. 1

písm. s) Ústavy SR, a to v tom zmysle, že týmto ustanovením dochádza k obmedzeniu voľného uváženia prezidenta republiky, spočívajúceho v oprávnení vybrať ktoréhokoľvek kandidáta, kandidátov, ale vždy v takom počte, ako je počet voľných miest sudcov ústavného súdu, a teda neumožňuje prezidentovi republiky rozšíriť, ale ani zúžiť počet vymenovaných osôb z kandidátov navrhnutých mu národnou radou.

Je zrejmé, že prezident republiky však toto obmedzenie uvedené v čl. 134 ods. 2 Ústavy SR nerešpektoval, a preto jeho rozhodnutie odporuje čl. 134 ods. 2 Ústavy SR a na túto skutočnosť nemajú žiaden vplyv ani doktrinálne nálezy ústavného súdu, na ktoré prezident republiky vo svojom podaní poukazuje.

Tiež poukazujeme na to, že podľa dlhodobej a ustálenej praxe aplikácie čl. 102 ods. 1 písm. s) v spojení s čl. 134 ods. 2 Ústavy SR prezident republiky doposiaľ vždy menoval z kandidátov na sudcov ústavného súdu polovičný, čiže ústavou požadovaný počet sudcov ústavného súdu. Takýto postup však nebol dodržaný v prípade sťažovateľky, čo je tiež v rozpore s ústavou garantovaným právom na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmietok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy SR, vo vzťahu ku ktorému ústavný súd konštatoval, že „inak povedené ide o prípady, ak porušovanie ústavnej zásady rovnakého zaobchádzania (nediskriminácie) došlo v okruhu osôb nachádzajúcich sa v rovnakej právnej situácii“ (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 76/2011).

Vychádzajúc z uvedených záverov ústavného súdu, možno nepochybne konštatovať, že predmetným postupom a rozhodnutím prezidenta republiky nebola vo vzťahu k sťažovateľke zachovaná požiadavka prístupu k volenej a inej verejnej funkcii za rovnakých podmienok, teda došlo k diskriminácii sťažovateľky v porovnaní s kandidátmi na sudcov ústavného súdu, ktorí boli prezidentovi republiky národnou radou navrhovaní nie spolu so sťažovateľkou, ale v minulosti, a nachádzali sa teda v rovnakej právnej situácii, ako sťažovateľka. Vo vzťahu ku kandidátom na sudcov ústavného súdu v minulosti prezident republiky postupoval vždy v súlade s čl. 134 ods. 2 Ústavy SR, teda postupoval vždy tak, že z dvojnásobného počtu kandidátov vymenoval vždy príslušný počet sudcov ústavného súdu, čím bola zachovaná ich ústavou garantovaná šanca 1 : 1, že budú vymenovaní za sudcov ústavného súdu.

Vo vzťahu k sťažovateľke sa však takýmto spôsobom nepostupovalo, pretože na rozdiel od kandidátov na sudcov ústavného súdu navrhovaných v minulosti, ktorí sa nachádzali v rovnakej právnej situácii ako sťažovateľka, sa na sťažovateľku už vzťahovalo „preskúšanie“ poradným výborom, ktorý konal bez relevantného právneho podkladu, teda u sťažovateľky boli posudzované aj splnenie iných ako Ústavou SR stanovených predpokladov na výkon funkcie sudcu ústavného súdu, na rozdiel od kandidátov na sudcov ústavného súdu, ktorí boli prezidentovi republiky navrhovaní národnou radou v minulosti.

V bode VII) podania prezident republiky uvádza, že sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie aj v časti, v ktorej sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutia o jej nevymenovaní na sudcu ústavného súdu, pričom sťažovateľka namieta len porušenie základného práva podľa článku 30 ods. 4, a z tohto dôvodu vôbec nemožno uvažovať o vyslovení porušenia iného základného práva, ktorého obsahom je nárok na riadne odôvodnenie.

K tomuto uvádzame, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia prezidenta republiky sťažovateľka namieta v súvislosti s porušením svojho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy SR, pretože odôvodnenie rozhodnutia v podstate preukazuje svojvoľnosť postupu, ale najmä rozhodnutia prezidenta republiky o nevymenovaní sťažovateľky za sudkyňu ústavného súdu, a svedčí o tom, že vhodnosť sťažovateľky sa posudzovala podľa iných, neznámych kritérií a takéto zastieracie dôvody sú vždy prejavom svojvôle.

Týmto je preukázané tiež porušovanie povinností zo strany prezidenta republiky v procese kreovania a rozhodovania o nevymenovaní sťažovateľky za sudcu ústavného súdu.

V tejto súvislosti si dovoľujeme uviesť, že pokiaľ by prezident republiky postupoval pri menovaní sudcov ústavného súdu podľa čl. 134 ods. 2 Ústavy SR, tak by svoje rozhodnutia vôbec nemusel odôvodňovať...

K týmto tvrdeniam uvádzame, že sťažovateľka netvrdí a nikdy netvrdila, ako uvádza prezident vo svojom vyjadrení, že práve ona patrí k tým dvom kandidátom, ktorých mal prezident republiky vymenovať.

Sťažovateľka už v samotnej sťažnosti uviedla, že je zrejmé, že všetci kandidáti na sudcov ústavného súdu navrhnutí národnou radou prezidentovi republiky nemali právo

na vymenovanie, avšak mali právo na Ústavou SR zaručenú šancu 1 : 1 byť vymenovaní za sudcov ústavného súdu z dvojnásobného počtu kandidátov, ako má menovať sudcov ústavného súdu.

Prezident republiky výberom len jedného sudcu ústavného sudcu zo šiestich kandidátov na sudcu ústavného súdu, však túto ich šancu, teda aj sťažovateľky, znížil na 1 : 5 tým, že pri svojom rozhodovaní postupoval v rozpore s čl. 134 ods. 2 Ústavy SR, čím sťažovateľke ustanovenie do funkcie podstatne sťažil, čím porušil jej základné právo podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy SR na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti okrem iného domáha, aby ústavný súd prezidentovi republiky prikázal, aby vo veci znovu konal, tak že vymenuje dvoch sudcov ústavného súdu z piatich nevymenovaných kandidátov.

Prezident republiky vo svojom vyjadrení uviedol, že takýto návrh svedčí o základných nedostatkoch v znalostiach sťažovateľky o právomociach ústavného súdu. K tomuto invektívnemu tvrdeniu prezidenta republiky sťažovateľka uvádza, že pravdepodobne uniklo pozornosti prezidenta republiky, že Ústava SR v čl. 127 ods. 2 oprávňuje ústavný súd, v rámci rozhodovania o sťažnostiach fyzických a právnických osôb, rozhodnúť, okrem vyslovenia porušovania základných práv a slobôd aj o ďalších opatreniach, ktorých zmyslom je náprava zisteného porušenia základných práv a slobôd uvedením do predošlého stavu pred ich porušením alebo zabránenie pokračovania v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa do budúca (preventívny účinok).

Práve rozhodnutie, ktorým ústavný súd prikáže prezidentovi republiky vo veci znovu konať tak, že vymenuje dvoch sudcov ústavného súdu z piatich nevymenovaných kandidátov, zabráni pokračovaniu v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľky. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujeme, aby ústavný súd rozhodol v rozsahu navrhovanom sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti.

V prípade, že ústavný súd sťažnosti vyhovie, žiadame tiež náhradu trov konania spočívajúcu v náhrade trov právneho zastúpenia. Podľa § 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov je základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna šestina výpočtového základu, čo predstavuje v roku 2014 sumu 134 €

a v roku 2015 sumu 139,83 € a podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov sumu vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby, t. j. v roku 2014 sumu 8,04 € a v roku 2015 sumu 8,39 €. Trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby - 1. prípravu a prevzatie a 2. podanie sťažnosti, 3. účasť na pojednávaní predstavujú spolu s DPH vo výške 86,46 € sumu 518,76 €, ktoré žiadame uhradiť na účet advokáta JUDr. Milana Fulca, so sídlom Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, a to do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.»

Právny zástupca sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], uviedol:

«... Kreovanie verejnej funkcie sudcov ÚS SR (menovanie, odvolávanie, vzdanie sa) je upravené vo viacerých článkoch Ústavy SR - čl. 102 ods. 1 písm. s), čl. 134 ods. 2, čl. 138 ods.2, čl. 139.

Účelom týchto ústavných noriem je úprava takých dôvodov, ktoré si vyžadujú súčinnosť iných ústavných orgánov (porovnaj nález PL. ÚS 10/2005 týkajúci sa sudcov všeobecných súdov - čl. 147 ods. 1 Ústavy SR - ďalej ústavy).

Je nepochybné, že uvedené ustanovenia ústavy na seba jednoznačne významovo nadväzujú (existuje medzi nimi príčinná súvislosť), v dôsledku čoho je neprípustné ignorovať príčinnú súvislosť medzi týmito ustanoveniami tak, že pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy osebe (porovnaj PL. ÚS 32/95, II. ÚS 48/97).

Normatívny text uvedených ustanovení ústavy je dostatočne zrejмый.

Podľa čl. 139 ústavy ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie... alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou SR.

Uvedený článok rieši situáciu, ak sa miesto sudcu predčasne uvoľní. Pri riešení tejto situácie je zhodne upravená súčinnosť Národnej rady SR a prezidenta v procese rozhodovania o vymenovaní nového sudcu. Je daná povinnosť a súčasne aj oprávnenie

národnej rade navrhnuť dvoch kandidátov (dve osoby) z ktorých prezident vymenuje nového (jedného) sudcu.

V článkoch 134 ods. 2, 139 ústavy je teda zhodná úprava kompetencie NR SR navrhnuť dvojnásobný počet kandidátov na miesto sudcu.

Zo slovného spojenia „iného sudcu“ je jednoznačné, že ide o vymenovanie jedného sudcu (jednej osoby).

Zo slovného spojenia „z dvoch osôb“ je dostatočne zrejmé (nepochybné), že ide o dve osoby (dvaja kandidáti).

Uvedený termín je číslovkou skupinovou určitou, ktorá označuje počet ako súhrn častí.

V článkoch 134 ods. 2, 139 ústavy sú zhodne použité číslovky, ktoré vyjadrujú alebo označujú počet osôb. Číslovka „dvojnásobný“ je násobná číslovka vytvorená zo základnej určitej číslovky (dva) pridaním prídavného mena „násobný“

Normatívny text článkov 134 ods.2, 139 ústavy nepochybné preukazuje ústavnú koncepciu kreovania sudcov ústavného súdu kompetenciou zákonodarnej moci vždy navrhovať dvojnásobný počet kandidátov na sudcov.

Keďže čl. 139 ústavy upravuje povinnosť prezidenta z dvoch osôb navrhnutých národnou radou vymenovať len jedného sudcu, dôsledné rešpektovanie ústavnej koncepcie kreovania tejto verejnej funkcie obligatórnou realizáciou súčinnosti dvoch ústavných orgánov (prezident a národná rada) preukazuje existenciu ústavnej povinnosti prezidenta vymenovať z dvojnásobného počtu kandidátov presne polovicu (jeden násobok) za sudcov.

Právny názor, že v čl. 139 ústavy je implikovaná (zahrnutá) ústavná povinnosť prezidenta vymenovať iného sudcu, je publikovaný aj v odbornej literatúre (Ústava SR - komentár III. vydanie, J. Drgonec, Heuréka 2012, str. 1450).

Pri rešpektovaní nálezu ÚS SR o aplikácii ústavy, ako právneho celku, vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem (pozri II. ÚS 128/95) je zrejmé, že je súladná aplikácia kompetencií prezidenta s ústavou pri vymenovaní sudcu ÚS SR len vtedy, ak realizuje povinnosť (má vymenovať) kreovania výlučne jedennásobku za sudcov z dvojnásobného počtu navrhnutých kandidátov.

Iný postup (vymenovanie menšieho, resp. väčšieho počtu z dvojnásobného počtu kandidátov) je obsahovo popretím ústavodarcom schválenej ústavnej koncepcie kreovania sudcov ÚS SR.

Zároveň chcem zdôrazniť skutočnosť, že nie je prípustné nezohľadňovať aplikáciu kreovania funkcie sudcov ústavného súdu dosiaľ, keďže vychádzala z totožnej ústavnej úpravy. Považujeme preto za nepostačujúce prihliadať len na osoby súčasných kandidátov. Musí sa prihliadať pri zisťovaní splnenia ústavných kritérií a ústavnosti postupu na všetkých doterajších kandidátov a vymenovaných sudcov.»

V.

Ústavný prieskum

1. K ústavnej úprave menovacích právomocí prezidenta Slovenskej republiky

V demokratickom právnom prostredí, ktoré deklaruje aj ústava v čl. 1 ods. 1 prvej vete, dochádza aj ku kreovaniu ústavných orgánov za účasti viacerých mocí v štáte. Súdna moc pôsobí v tomto procese len v niektorých prípadoch vo forme personálnych návrhov. Najširšie výberové právomoci má zákonodarná moc, ktorá charakterizuje a špecifikuje okruh kandidátov predkladaný prezidentovi na definitívne rozhodnutie.

Podľa ústavnej teórie možno právomoci prezidenta systematicky usporiadať podľa radu hodnotiacich kritérií. Z hľadiska predmetu záujmu tohto ústavného prieskumu možno hovoriť o viazaných právomociach, pri ktorých je konanie prezidenta podmienené konaním iného ústavného orgánu, napr. návrhom vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) alebo Národnej rady Slovenskej republiky, a o autonómnych právomociach, pri ktorých prezident nepotrebuje návrh od iného štátneho orgánu, aby svoje ústavné právomoci uplatnil, napr. udelenie milosti (obdobne napr. Čič, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Žilina : Eurokódex, s. r. o., 2013, s. 555). K uplatneniu menovacích právomocí

prezidenta dochádza aj za účasti súdnej moci reprezentovanej Súdnu radou Slovenskej republiky. Na základe jej návrhu vymenúva a odvoláva sudcov všeobecných súdov. Tento exkurz je len demonštratívny, nie je konečný. Výklad by musel uvádzať aj ďalších funkcionárov, vedúcich ústredných orgánov, vyšších štátnych funkcionárov, rektorov, profesorov, generálov a i., čo nemá zásadný význam pre náš ústavný prieskum ani závery z neho odvodené.

Účasť dvoch, ale aj všetkých troch mocí v štáte na kreovaní orgánov štátu sa často stáva zdrojom sporu o výklad právomocí, ktorý končí návrhom na výklad ústavy podľa čl. 128 ústavy podaným ústavnému súdu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že tento rozhodoval už o výklade viacerých právomocí prezidenta napriek tomu, že vo vyjadrení prezidenta a ústnom prednese jeho právneho zástupcu na verejnom zasadnutí sa poukazuje len na jeden z nich, a to vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2012 dotýkajúci sa právomoci prezidenta na vymenovanie generálneho prokurátora (s. 1 – 2 a nasl. vyjadrenia z 10. októbra 2014).

Ústavný súd podal výklad aj iných právomocí prezidenta, napr. vo veci možnosti odvolania člena vlády, vymenovania a odvolania vedúcich ústredných orgánov, vymenovania vyslancov a i. (pozri ďalej uvedené).

Už od svojho vzniku reagoval na návrhy, ktoré žiadali výklad právomocí prezidenta, čo vyplývalo z politických sporov medzi prezidentom a vládou. Vo všeobecnosti sa k právomociam prezidenta ústavný súd vyjadril vo veci sp. zn. I. ÚS 39/93 (je potrebné podotknúť, že v čase rozhodovania o týchto výkladoch podľa ústavy a zákona o ústavnom súde v tom čase rozhodoval senát) a uviedol:

«V Ústave Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb.) sú uvedené tri typy formulácií pre úpravu právomocí prezidenta. V prvom prípade ide o výslovne priznané oprávnenie vyjadrené formuláciou „môže urobiť“; napríklad môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky [čl. 102 písm. d)], môže odvolať sudcu ústavného súdu (čl. 138 ods. 2). V druhom

prípade ide o výslovne určenú povinnosť vyjadrenú formuláciou „je povinný“, napríklad je povinný vypočuť stanovisko predsedu Národnej rady Slovenskej republiky [čl. 102 písm. d) druhá veta]. V treťom prípade ide o formuláciu „urobí“, napríklad „prepožičiava vyznamenania“ [čl. 102 písm. h)] alebo „odvolá člena vlády“ (čl. 116 ods. 7). Táto formulácia nemá jednoznačný obsah. Interpretáciou z nej možno odvodiť oprávnenie, ale aj povinnosť. V dôsledku toho treba odstrániť pochybnosti o obsahu normatívnych viet určených v právnom poriadku Slovenskej republiky a osobitne v ústave.

Univerzálnym interpretačným pravidlom výkladu právnych noriem určených v Ústave Slovenskej republiky pre štátne orgány je pravidlo: „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ (čl. 2 ods. 2). Pomocou aplikácie tohto interpretačného pravidla určeného Ústavou Slovenskej republiky práva prezidenta od jeho povinností nemožno oddeliť, lebo by sa vytvorili pochybné povinnosti. Napríklad podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky prezident „udeľuje amnestiu, odpúšťa a zmierňuje tresty“. Ak by sa tento typ formulácie úloh prezidenta interpretoval ako právna povinnosť, interpretáciou práva by vznikla silne dubiózna povinnosť prezidenta udeliť amnestiu alebo zmierniť trest uložený súdom každému, kto o to požiada. Ústavné postavenie prezidenta Slovenskej republiky je jednoznačné iba vtedy, keď mu Ústava Slovenskej republiky výslovne priznáva oprávnenie alebo výslovne ukladá povinnosť. V iných prípadoch ústavné postavenie prezidenta treba dotvoriť buď interpretáciou právnych noriem uvedených v texte Ústavy Slovenskej republiky alebo zmenou znenia jednotlivých ustanovení Ústavy Slovenskej republiky. Ani vtedy, ak by zákon určil povinnosť prezidenta Slovenskej republiky konať spôsobom nepredpísaným v Ústave Slovenskej republiky, by nebolo možné interpretovať takú povinnosť ako ústavnú, lebo zákon by menil Ústavou Slovenskej republiky upravené postavenie prezidenta Slovenskej republiky, a teda svojou podstatou by bol protiústavný.»

Ako je zřejmé, ústavný súd už na začiatku svojej rozhodovacej činnosti potvrdil, že právomoci prezidenta nie sú vždy jednoznačne formulované. Pritom sa treba dovoliavať postupu prezidenta, aby svoje právomoci realizoval tak, aby nevznikli dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti, nestrannosti, ako aj objektivite. Musí tak konať v zmysle ústavného

sľubu, ktorý mu prikazuje: „Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať i obhajovať ústavu a ostatné zákony.“ (čl. 104 ústavy).

Rozbor tejto formulácie sľubu znamená, že prezident bude (má) každú svoju právomoc smerovať výlučne k presadzovaniu záujmov občanov a presadzovaniu hodnôt právneho štátu. Tento sľub sa v plnom rozsahu dotýka aj plnenia právomocí uvedených v čl. 102 ústavy.

Podľa ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu „Ústava predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem. Len výnimočne a ojedinele môže nastať stav, keď sa spoločenský vzťah upravuje jedinou normou ústavy.“ (II. ÚS 48/97).

„Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ medzi nimi existuje príčinná súvislosť.“ (II. ÚS 48/97).

„Pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy osebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi týmito ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú.“ (PL. ÚS 32/95).

Vo vzťahu k úprave postavenia prezidenta v rozsahu menovacích právomocí existuje medzi ustanovením čl. 101 ods. 1 druhej vety, z ktorého vyplýva, že „Prezident... svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov“, a jednotlivými ustanoveniami čl. 102 ods. 1 ústavy zakladajúcimi menovacie právomoci prezidenta príčinná súvislosť. Bez toho, aby prezident svojou aktívnou činnosťou, t. j. rozhodnutím o menovaní ústavou stanovených činiteľov verejnej moci, naplnil ústavu, nemôže zabezpečiť riadny chod (činnosť) ústavných orgánov.

Za východiskový názor na interpretáciu a aplikáciu čl. 102 ods. 1 ústavy možno označiť aj právny názor ústavného súdu publikovaný vo veci sp. zn. I. ÚS 61/96, podľa ktorého «jediné ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky limitujúce výkon všetkých

ústavných právomocí prezidenta Slovenskej republiky je obsiahnuté v sľube, ktorý prezident republiky skladá a v ktorom sa zaväzuje, že: „Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať i obhajovať ústavu a ostatné zákony“ (čl. 104 ústavy).

Preto len záujmy občanov, zachovávanie a obhajoba ústavy a ostatných zákonov sú jediné ústavou upravené dôvody, ktoré prezident Slovenskej republiky zohľadňuje pri výkone ktorejkoľvek zo svojich ústavných právomocí tak, ako sú upravené v čl. 102 ods. 1 písm. a) až r) ústavy.»

Ústavný súd sa pri vymedzení účelu a obsahu ústavného postavenia prezidenta (v prípadoch, keď tieto v ustanoveniach o právomociach prezidenta nie sú jednoznačne určené, teda v tých prípadoch, ktoré sú ponechané na zistenie, či ide o oprávnenie alebo povinnosť prezidenta uplatniť príslušnú právomoc) už zaoberal, a to otázkami týkajúcimi sa:

- a) odvolania člena vlády na návrh predsedu vlády (sp. zn. I. ÚS 39/93),
- b) menovania vedúceho diplomatickej misie (sp. zn. I. ÚS 51/96),
- c) menovania viceguvernéra Národnej banky Slovenska na návrh vlády schválený národnou radou (sp. zn. PL. ÚS 14/06),
- d) menovania generálneho prokurátora na návrh národnej rady (sp. zn. PL. ÚS 4/2012).

K bodu a)

Ústavný súd v konaní o pôsobnosti prezidenta pri rozhodovaní o návrhu predsedu vlády na odvolanie člena vlády podal tento výklad:

„Článok 116 ods. 4 ústavy upravuje oprávnenie predsedu vlády podať právne významný návrh na odvolanie člena vlády. Podaním návrhu predsedu vlády na odvolanie člena vlády vzniká prezidentovi právna povinnosť návrhom sa zaoberať. Prezident po posúdení okolností prípadu musí rozhodnúť, či návrhu predsedu vlády vyhovie a člena vlády odvolá alebo či návrhu predsedu vlády nevyhovie a člena vlády neodvolá.

Článok 116 ods. 1 ústavy prezidentovi neukladá povinnosť odvolať člena vlády, ak to predseda vlády navrhne.“

K bodu b)

Následný spor o výklad čl. 102 písm. b) ústavy (v platnom znení v čase výkladu) začal tak, že vláda navrhla O. K. do funkcie mimoriadnej a splnomocnenej veľvyslankyne pri Organizácii spojených národov (OSN) a vedúcej stálej misie pri OSN so sídlom v New Yorku. Prezident tento návrh vlády odmietol. Ústavný súd v konaní o výklade ústavy posudzoval, či prezident môže viazať vyhovie návrhu vlády na splnenie určitej podmienky. Ústavný súd dospel k záveru, že postup prezidenta, ktorým nevyhovet žiadosti vlády poveriť osobu navrhnutú vládou funkciou vyslanca, nie je predmetom ústavne relevantného sporu o výklad ústavy, a to aj preto, že vláda sa dopustila procesnej chyby, do návrhu na konanie nezahrnula tú časť sporu, ktorá mohla byť ústavne relevantná (I. ÚS 51/96).

V podstate rovnaký spor sa pokúsil vyvolať sťažovateľ navrhnutý na funkciu veľvyslanca Slovenskej republiky v Turecku, ktorý tiež nesplnil procesné podmienky na podanie návrhu spôsobilého vyvolať právne relevantný účinok.

K bodu c)

V spore o podstatu pôsobnosti prezidenta menovať viceguvernéra Národnej banky Slovenska ústavný súd podal tento výklad čl. 102 ods. 1 písm. h) vety pred bodkočiarkou: „Prezident Slovenskej republiky posudzuje pri výkone svojej právomoci podľa čl. 102 ods. 1 písm. h) vety pred bodkočiarkou Ústavy Slovenskej republiky, či kandidát na funkciu viceguvernéra Národnej banky Slovenska, ktorého navrhla vláda a s ktorým vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky podľa § 7 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, spĺňa predpoklady na vymenovanie do tejto funkcie podľa § 7 ods. 4 uvedeného zákona. V prípade, ak dospeje k záveru, že tieto predpoklady navrhnutý kandidát nespĺňa, návrhu vlády Slovenskej republiky nevyhovie.“

K bodu d)

Dosiaľ ostatný výklad ústavného súdu sa týka sporu o rozsah právomoci prezidenta pri rozhodovaní o návrhu na vymenovanie generálneho prokurátora, ktorý predložila národná rada. Ústavný súd podal tento výklad:

„Prezident Slovenskej republiky je povinný zaoberať sa návrhom Národnej rady Slovenskej republiky na vymenovanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky, a ak bol zvolený postupom v súlade s právnymi predpismi, v primeranej lehote buď vymenovať navrhnutého kandidáta, alebo oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky, že tohto kandidáta nevymenuje.

Nevymenovať kandidáta môže len z dôvodu, že nespĺňa zákonné predpoklady na vymenovanie, alebo z dôvodu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu, ak by v dôsledku tejto skutočnosti mohol byť narušený riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Prezident uvedie dôvody nevymenovania, pričom tieto nesmú byť svojvoľné.“

(K otázke aplikovateľnosti tohto výkladu v danom konaní pozri s. 57, 62 a nasl.; pozn.).

Možno uzavrieť, že všetky personálne (menovacie) právomoci prezidenta majú mocenský charakter a hlava štátu má pri nich určitý priestor na úvahu a rozhodnutie, ak:

a) za svoje rozhodnutia nesie politickú zodpovednosť, teda ak nejde o tzv. kontrasignované právomoci;

b) z povahy vecí (menovanie profesorov a rektorov vysokých škôl) nevyplýva implicitné obmedzenie rozsahu prezidentovej úvahy.

Základné východiská pre rozhodnutie ústavného súdu a závery ústavného súdu k nastoleným ústavným problémom

Sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], namietajú aj porušenie základného práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) paktu o občianskych a politických právach rozhodnutím prezidenta č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyimenovaní za sudcov ústavného súdu.

Keďže ústavný súd je viazaný petitom návrhov fyzických osôb, ktoré namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, musí svoj prieskum sústrediť týmto určeným smerom. Z naznačeného vyplýva, že ide o preskúmanie ústavnej úpravy menovacích právomocí prezidenta v spojení s kreovaním sudcov ústavného súdu.

Prezident v písomnom vyjadrení a prostredníctvom svojho právneho zástupcu na verejnom ústnom pojednávaní označil za kľúčové rozhodnutie ústavného súdu dotýkajúce sa výkladu právomoci prezidenta nevymenovať generálneho prokurátora a v časti týkajúcej sa poradného výboru sa odvolal na ústavné zvyklosti v Európskej únii a Českej republike pri tvorbe poradných orgánov.

Táto argumentácia však opomína zásadné skutočnosti, a to že základným limitom pre postup prezidenta v takej dôležitej oblasti týkajúcej sa aj trojdelenia štátnej moci, ako je tvorba orgánov ústavného súdu, je text ústavy.

Právna úprava o prokuratúre obsiahnutá v ústave má tri články, z toho iba jeden sa týka vymenovania generálneho prokurátora. Oproti tomu ústavný text týkajúci sa

menovania sudcov ústavného súdu obsahuje podstatne podrobnejšiu právnu úpravu [čl. 102 ods. 1 písm. s), čl. 134 ods. 2, 3 a 4, čl. 138 a čl. 139 ústavy].

Ústavný súd svojou rozhodovacou činnosťou zabezpečuje ústavnú ochranu ústavných hodnôt a popri parlamente, vláde a prezidentovi predstavuje ústavne významnú inštitúciu so špecifickým zameraním na kontrolu ústavnosti (čl. 124 ústavy).

Vzhľadom na uvedené možno teda konštatovať, že ústavný súd z hľadiska svojej funkcie slúži na nepretržitú kontrolu výkonu moci. Práve ústavná kontrola zákonodarnej a výkonnej moci je tým, čo ústavné súdnictvo odlišuje od všeobecného súdnictva.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že prostredníctvom ústavného súdnictva sa neustále aktualizuje výklad ústavy, čo z hľadiska trojdelenia moci v štáte významne ovplyvňuje aj činnosť výkonnej a zákonodarnej moci.

Aj nahliadnutie do histórie ústavného súdnictva v strednej Európe a na našom území naznačuje, že v štruktúre orgánov verejnej moci je dôležitá existencia súdneho orgánu chrániaceho ústavnosť a ľudské práva.

Nielen v našich časoch možno registrovať otázky a problémy spojené s vymenovaním sudcov ústavného súdu. Koncentrované a centralizované ústavné súdnictvo vzniklo v Československu na základe ústavy z roku 1920. Po ukončení prvého funkčného obdobia sudcov ústavného súdu, ktorí boli vymenovaní do 17. novembra 1931 (na desať rokov od 17. novembra 1921), v priebehu ďalších siedmich rokov nedošlo k ustanoveniu nových sudcov. Až 10. mája 1938 došlo k vymenovaniu nových sudcov a ústavný súd formálne pokračoval vo svojej činnosti až do mája 1939, keď po okupácii zvyšných častí Čiech a Moravy (v marci 1939) prestal existovať aj fakticky. Rozhodovacia činnosť tohto ústavného súdu mala byť pôvodne zaistená aj tým, že okrem členov ústavného súdu sa volili (a menovali) aj ich náhradníci. Mohli nimi byť osoby, ktoré zložili predpísané štátne skúšky na niektorej domácej právnickej fakulte alebo zložili doktorát z práva, boli voliteľní

do senátu (vek 45 rokov a 10 rokov štátne občianstvo) a neboli členmi žiadneho zákonodarného zboru.

Po roku 1989 bol v súvislosti s reálnym oživením ústavného súdnictva na našom území prijatý zákon č. 491/1991 Zb. o organizácii Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a o konaní pred ním (ďalej len „zákon č. 491/1991 Zb.“).

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 491/1991 Zb. zoznamy kandidátov na funkcie sudcov Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa predkladajú najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia sudcov prv vymenovaných. Prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky vymenuje sudcov do jedného mesiaca od doručenia zoznamu kandidátov na sudcov, prípadne od doručenia nového návrhu podľa odseku 2.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 491/1991 Zb. ak je v zozname kandidátov predloženom podľa čl. 10 ods. 2 ústavného zákona uvedený kandidát, ktorého už navrhol iný zákonodarný zbor, prezident republiky vyzve zákonodarný zbor, ktorý tento zoznam predložil, aby namiesto takého kandidáta navrhol do jedného mesiaca iného kandidáta.

Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 491/1991 Zb. prezident republiky vymenuje sudcov pred uplynutím funkčného obdobia sudcov prv vymenovaných. Takto novovymenovaní sudcovia skladajú sľub v deň, ktorý je začiatkom ich funkčného obdobia.

Podľa § 1 ods. 4 zákona č. 491/1991 Zb. ak sa miesto sudcu uvoľní, navrhne jedného kandidáta Federálne zhromaždenie a jedného národná rada tej republiky, ktorej občanom bol sudca, ktorého miesto sa uvoľnilo, najneskôr do dvoch mesiacov od uvoľnenia miesta. Prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky vymenuje sudcu do jedného mesiaca po doručení návrhov.

Dôvodová správa k zákonu č. 491/1991 Zb. v časti „B. Zvláštna časť“ okrem iného uvádza: „Úprava navrhovaná v § 2 sleduje, aby při ukončení funkčného období soudů

nevznikla situace, že by Ústavní soud nebyl obsazen a nebyl by proto způsobilý rozhodovat; obdobný cíl se sleduje i pokud jde o případy, kdy se uvolnilo místo jednotlivého soudce. V § 2 odst. 2 se pamatuje na možnost vzniku situace, že některé zákonodárné sbory navrhnou jako kandidáta stejnou osobu. Ústavní zákon tomuto totiž výslovně nezabraňuje, ačkoliv je zřejmé, že chce prezidentovi ČSFR umožnit výběr 12 soudců ze skupiny 24 různých kandidátů.“

Zaistenie kontinuity činnosti ústavného súdu sleduje aj súčasná právna úprava. V záujme zabezpečovania nepretržitej kontroly ústavnosti musí národná rada prezidentovi predložiť dostatočný počet kandidátov (dvoch na jedno uvoľnené miesto) na členov ústavného súdu, z ktorých má prezident vybrať a následne vymenovať sudcov ústavného súdu. V danom prípade ak je zřejmé, kedy uplynie volebné obdobie *stávajúcich* sudcov, predseda národnej rady je povinný zabezpečiť voľbu nových kandidátov tak, aby z nich mohol prezident vymenovať nových sudcov.

V zmysle čl. 4 volebného poriadku o voľbe a odvolaní funkcionárov (schváleného uznesením Národnej rady Slovenskej republiky zo 17. júna 2011 č. 498) návrh na voľbu predsedu národnej rady navrhne do programu schôdze národnej rady tak, aby národná rada rozhodla o návrhu v stanovených lehotách.

Aj tento právny predpis určuje zaistiť riadny (včasný) priebeh voľby kandidátov tak, aby sa umožnil riadny (včasný) výkon právomoci prezidenta, aby nedošlo k obmedzeniu prezidenta pri výkone jeho povinnosti zabezpečiť riadny chod ústavných orgánov.

Právna norma (volebný poriadok Národnej rady Slovenskej republiky) už v prvom štádiu kreovania kandidátov na ústavných sudcov sleduje líniu zaistiť nepretržitý chod kontroly ústavnosti činnosťou ústavného súdu.

Náš ústavný systém nie je postavený na pevne stanovených lehotách, ale lehoty sú určené praxou vyplývajúcou z ústavnej zvyklosti.

Ako bolo v historickom exkurze poukázané, slovenský ústavný systém je priamy nástupca československého ústavného systému, ktorý včasnosť a nepretržitosť poskytovania ústavnej ochrany zaisťoval počtom kandidátov na výber za sudcu ústavného súdu, ale aj zvolením náhradníkov, ktorí sa bez ďalšieho výberového konania ujímali sudcovských funkcií.

V celom ústavnom systéme je zrejmá povinnosť pre prezidenta zaistiť riadny chod ústavných orgánov vyplývajúca z čl. 101 ods. 1 ústavy. Ak je ohrozený riadny chod ústavných orgánov, musí prezident republiky konať. V tejto súvislosti je potrebné vykladať aj právomoc prezidenta vymenúvať sudcov ústavného súdu vyplývajúcu z čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy v spojení s čl. 134 ods. 2 ústavy.

Preskúmanie základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy preto treba spájať s čl. 134 a čl. 139 ústavy upravujúcimi menovanie sudcov ústavného súdu.

Počet kandidátov predložených prezidentovi na rozhodnutie (čl. 134 ods. 2 ústavy) zohľadňuje povinnosť prezidenta zabezpečiť riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy), k čomu ho zaväzuje aj sľub zložený do rúk predsedu ústavného súdu (čl. 101 ods. 7 ústavy), najmä „... obhajovať ústavu a ostatné zákony.“ (čl. 104 ústavy).

O snahe ústavodarcu zaistiť nepretržitú kontrolu ústavnosti svedčí aj čl. 139 ústavy, podľa ktorého ústavný systém pamätá aj na právnu situáciu, keď sa ústavný sudca svojej funkcie vzdá alebo ak je odvolaný *«,... prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.»*. Zo slovného spojenia *„iného sudcu“* je pritom bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že ide o vymenovanie jedného sudcu ústavného súdu. Slovné spojenie *„z dvoch osôb“* zároveň zreteľne stanovuje, že ide o osoby dvoch kandidátov na sudcu ústavného súdu. Slovo *„... vymenuje“* pritom nepripúšťa iný výklad ako rozhodnutie prezidenta vymenovať jedného z dvoch navrhnutých kandidátov na sudcu ústavného súdu. So záverom, že v čl. 139 ústavy je implikovaná povinnosť prezidenta vymenovať iného sudcu ústavného

súdu, sa taktiež stotožňuje aj ústavnoprávna doktrína» (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 3. vydanie. Šamorín : Heuréka, 2012, 1450 s.).

Vychádzajúc z uvedeného tak možno uzavrieť, že z čl. 134 ods. 2 ústavy a čl. 139 ústavy jednoznačne vyplýva povinnosť prezidenta, aby z dvojnásobného počtu kandidátov vymenoval presne polovicu za sudcov ústavného súdu.

V tejto súvislosti je zároveň potrebné osobitne zdôrazniť, že pri aplikácii čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy v spojení s čl. 134 ods. 2 ústavy postupoval prezident dosiaľ vždy tak, že z kandidátov na sudcov ústavného súdu vymenoval ústavou požadovaný počet sudcov ústavného súdu, t. j. vymenoval polovičný počet sudcov ústavného súdu. A teda i ústavnoprávna prax dosiaľ vždy v plnej miere rešpektovala, resp. akceptovala, že prezident je povinný vymenovať z dvojnásobného počtu kandidátov presne polovicu za sudcov ústavného súdu.

Univerzálne interpretačné pravidlo výkladu právnych noriem určených v ústave pre štátne orgány je, že „môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ (čl. 2 ods. 2 ústavy). Toto pravidlo zaväzuje aj prezidenta pri výbere predložených kandidátov na sudcov ústavného súdu.

Skúmať právomoci prezidenta viažuce sa na vymenovanie sudcov ústavného súdu cez jediný výklad ústavného súdu viažuci sa na menovanie generálneho prokurátora je viac ako účelové. Ústavnoprávne postavenie prokuratúry nemožno stotožňovať s postavením ústavného súdu.

Postavenie ústavného súdu je deklarované ako postavenie jediného nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Ústavný text omnoho podrobnejšie upravuje aj vzájomné vzťahy medzi prezidentom a ústavným súdom.

Prezident vymenúva a odvoláva sudcov ústavného súdu [čl. 102 ods. 1 písm. s)], prijíma ich sľub [čl. 102 ods. 1 písm. s)], menuje predsedu a podpredsedu ústavného súdu [čl. 102 ods. 1 písm. s)].

Prezident môže podávať na ústavnom súde návrhy [čl. 102 ods. 1 písm. b)] a môže vyžiadať aj preventívnu kontrolu ústavnosti tým, že požiada ústavný súd o preskúmanie súladu referendovej otázky s ústavou a medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv.

Vo vzťahu k prezidentovi ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta (čl. 129 ods. 2 ústavy), rozhoduje tiež o sťažnostiach proti výsledku referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta (čl. 129 ods. 3 ústavy), ústavný súd rozhoduje aj o obžalobe národnej rady proti prezidentovi a vo veci úmyselného porušenia ústavy alebo vlastizrady (čl. 129 ods. 5 ústavy), pričom rozhodnutia ústavného súdu sú všeobecne záväzné pre všetky orgány verejnej moci.

Prezident republiky skladá ústavou predpísaný sľub do rúk predsedu ústavného súdu (čl. 104 ods. 1 ústavy) a môže sa kedykoľvek svojej funkcie vzdať; jeho funkčné obdobie sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi ústavného súdu (čl. 103 ods. 6 ústavy).

Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 39/93 vyslovil právny názor, že účel, obsah a rozsah každej právomoci prezidenta treba identifikovať osobitnou právnou analýzou. Tento názor vyslovil hneď na začiatku svojej činnosti, keď ešte sám hľadal a nachádzal cesty vlastného prístupu k interpretácii a aplikácii ústavných noriem. Neskôr svoj názor oprel o zjednodušenie klasifikácie právomocí prezidenta ustanovených v čl. 102 ods. 1 ústavy.

„Odpoveď na túto otázku môže/má vymenovať sa stáva pre spornosť veci aj predmetom legálneho výkladu ústavného súdu podľa čl. 128 ústavy a závisí od posúdenia, či v predmetnej kreačnej veci má prezident len materiálne postavenie alebo je vyvažujúcou/rovnovážnou silou v systéme delby moci.“ (Kanárik, J. *Forma vlády v Slovenskej republike*. In. Orosz, L. a kol. *Ústavný systém Slovenskej republiky*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. 237 s.).

Kritérium rozlíšenia menovacích právomocí prezidenta ustanovuje ústava v čl. 101 ods. 1 druhej vete, podľa ktorej sa prezident svojím rozhodovaním o návrhu na ustanovenie do ústavnej funkcie (kreácia niektorých ústavných funkcionárov) podieľa na zabezpečení riadneho chodu ústavných orgánov. Ide pritom o menovaciú právomoc prezidenta s implikovaným právom úvahy, či návrhu vyhovie.

Národná rada prezidentovi predkladá na rozdiel od kandidáta na generálneho prokurátora nie jedného, ale dvoch kandidátov, aby vybral vhodného kandidáta na uvoľnené miesto sudcu, a tak zabezpečil nerušený riadny chod ústavného orgánu. V opačnom prípade hromadné (alebo väčšinové) odmietnutie kandidátov by mohlo viesť k narušeniu chodu ústavného súdu, ktorý by nebol spôsobilý byť inštitúciou podľa čl. 124 ústavy a neplnil by ani rozsiahle právomoci zverené mu ústavou. Otázkou riadneho chodu ostatných ústavných orgánov, pokiaľ ide o zachovanie základných princípov fungovania materiálneho právneho štátu, možno považovať za súčasť „materiálneho jadra“ ústavy. Ústava zabezpečením aktívneho fungovania brzd a protiváh zaisťuje činnosť celého mechanizmu verejnej moci.

Nemožnosť stotožňovať menovanie generálneho prokurátora s menovaním kandidátov za sudcov ústavného súdu spočíva nielen v odlišnosti týchto ústavných orgánov, ale aj vo výnimočnosti ústavnej konštrukcie kreovania kandidátov na sudcov ústavného súdu, ktorá vyplýva z ústavného príkazu smerovaného národnej rade obsiahnutého v čl. 134 ods. 2 ústavy „zvolí dvojnásobný počet kandidátov“ a v čl. 139 ústavy „vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky“.

Tento ústavný text je potrebné chápať ako hranicu možného výberu prezidenta, ktorá mu neumožňuje menovať všetkých zvolených kandidátov, ale vždy len jedného na uvoľnené miesto, a tým zaisťovať stálu funkčnosť ústavného súdu. Ústava jednoznačne ustanovuje potrebu výberu, ktorú môže realizovať len prezident z kandidátov predložených národnou radou. Ústava tak ustanovuje hranice výberu medzi dvomi predloženými kandidátmi, ktorí museli splniť požiadavky ustanovené v čl. 134 ods. 3 ústavy. Národná rada je vo svojej právomoci limitovaná tým, že má zvoliť práve dvoch kandidátov na jedno uvoľnené miesto.

Ústava ustanovuje prísne kritériá výberu uchádzačov – kandidátov na sudcu ústavného súdu, a to minimálny vek 40 rokov, voliteľnosť do národnej rady, vysokoškolské právnické vzdelanie a minimálnu dĺžku praxe v právnickom povolaní 15 rokov. Ústavné kritériá (hranice) výberu kandidátov na sudcov ústavného súdu predložených národnou radou sú zo všetkých ústavných funkcií stanovené najprísnejšie.

Základom pre stanovenie obmedzení je najmä veková hranica, na prezidenta 40 rokov veku (v deň voľby) čl. 103 ods. 1 ústavy, u poslanca národnej rady 21 rokov (a trvalý pobyt) a u ministra občan, ktorý je voliteľný na poslanca národnej rady (t. j. 21 rokov) podľa čl. 74 ods. 2 ústavy.

Z uvedeného vyplýva, že na splnenie ústavou predpísaných predpokladov sa požaduje aj vysokoškolské vzdelanie (konkrétneho zamerania), ako aj dĺžka praxe, čo nie je predpokladom na vznik iných ústavných funkcií, dokonca ani generálneho prokurátora, na menovanie ktorého sa prezident vo vyjadreniach k sťažnostiam odvoláva.

Hoci ani ústava, ani iný zákon neukladá ďalšie podmienky výkonu funkcie sudcu ústavného súdu, prezident vo svojom vyjadrení tvrdí, že *„postup, ktorý som uplatnil, a moje rozhodnutie sa uskutočnili striktne v rámci dovoleného uváženia“* (s. 7 vyjadrenia k sťažnosti sťažovateľa 1). Prezident tiež uviedol, že *„ak by postačovalo splnenie len predpokladov vyplývajúcich z citovaného článku ústavy, tak by sa nerešpektoval výklad PL. US 4/2012, čo by bolo v príkrom rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy“* (s. 5 vyjadrenia k sťažnosti sťažovateľky). Ústavný súd musí zaujať svoje stanovisko aj k tomuto tvrdeniu prezidenta.

V materiálnom právnom štáte sa orgánu verejnej moci neponecháva na úvahu, či uplatní kompetenciu, ktorú mu priznáva ústava alebo zákon. Uplatnenie právomoci na základe vlastnej úvahy, rozhodnutia, či orgán verejnej moci uplatní svoju právomoc alebo nie, je základom pre svojvôľu – „selektívne uplatňovanú spravodlivosť“, ktorá je

popretím právnej istoty ako základu materiálneho právneho štátu. Takýto postup znamená konanie v rozpore s právnou istotou vyplývajúcou z textu ústavy.

V materiálnom právnom štáte je povinnosťou každého orgánu verejnej moci konať, uplatniť svoju kompetenciu vždy, v celom rozsahu a včas.

Právomoc orgánu verejnej moci je vymedzená ústavou a zákonom, nie želaniami osôb, ktoré ju v mene orgánu vykonávajú. Na začiatku stojí kreácia orgánov verejnej moci a vymedzenie ich kompetencie. Nasleduje ich ústavná činnosť a jej kontrola, aby postupovali v súlade s právnym poriadkom.

V medziach ústavného práva Slovenskej republiky možno tvrdiť, že každé pôsobenie štátneho orgánu na ochranu základného práva alebo slobody mimo výslovne priznanej pôsobnosti je štátnemu orgánu nedostupné bez porušenia ústavy. Neexistencia zákazu konať v prospech dostupnosti základného práva alebo slobody nič neznamená, lebo štátny orgán by takto mohol postupovať iba vtedy, ak by mal výslovné dovoľenie vychádzajúce z právneho poriadku.

Nahradenie ústavou alebo zákonom ustanoveného postupu vlastnou úvahou štátneho orgánu odporuje ústavnej úprave čl. 2 ods. 2 ústavy a je svojvôľou štátneho orgánu.

Právomoc podľa čl. 102 ods. 1 písm. s) ústavy je prezident povinný uplatniť v súlade s podmienkami vymedzenými ústavou, ktorá mu poskytuje možnosť voľnej úvahy v dimenziách čl. 134 ods. 2 a čl. 139 ústavy, ktoré predstavujú obmedzenie jeho úvahy na rozdiel od menovania (resp. nemenovania jediného) kandidáta na funkciu generálneho prokurátora a umožňujú výber medzi dvomi kandidátmi navrhnutými národnou radou na jedno uvoľnené miesto.

Možno konštatovať, že všetky menovacie právomoci prezidenta, za ktoré nesie zodpovednosť (nie kontrasignované) a kde z povahy veci nevyplýva požiadavka na jeho

zdržanlivosť (napr. menovanie profesorov), majú mocenský rozmer, čo znamená, že prezident musí mať určitý priestor na rozhodnutie. V prípade generálneho prokurátora dostáva na jednu funkciu návrh na jedného kandidáta. Jeho rozhodovacia právomoc tu zahŕňa aj možnosť za určitých, ústavným súdom konkretizovaných podmienok, navrhnutého kandidáta odmietnuť. V prípade sudcov ústavného súdu dostáva prezident dvojnásobný počet kandidátov na ústavných sudcov, ako má vymenovať. Jeho rozhodovacia právomoc – hranice možného i povinného výberu – tu ustanovuje priamo ústava. Ústavná úprava právomocí prezidenta pri menovaní generálneho prokurátora a sudcov ústavného súdu sa zásadne líši. Tam, kde rozlišoval ústavodarca, treba rozlišovať i pri výklade a aplikácii ústavy. Prezident môže, ba je povinný vybrať najvhodnejších sudcov ústavného súdu z kandidátov zvolených národnou radou.

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti definoval verejné funkcie, na ktoré sa vzťahuje ochrana čl. 30 ods. 4 ústavy. Patrí sem aj funkcia sudcu, tak ústavného súdu i všeobecného súdu (pozri napr. sp. zn. III. ÚS 79/04, taktiež Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Komentár. 3. vydanie. Šamorín : Heuréka, 2012. 616 s.).

Kandidáti mali nárok, aby pri výbere z predloženého počtu postupoval prezident v súlade s ústavným poriadkom, čo sa však nestalo, a tak došlo k porušeniu ich práv zaručených čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na uvedený záver ústavného súdu už bolo bez právneho významu analyzovať sťažovateľmi namietané porušenie práva podľa čl. 25 písm. c) paktu o občianskych a politických právach. Ústavný súd preto sťažnostiam [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Iné námietky vznesené sťažovateľmi

A. K oprávneniu prezidenta zriadiť poradný orgán – výbor na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov ústavného súdu

Sťažovatelia namietali zriadenie poradného výboru na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov ústavného súdu a tiež namietali zloženie členov poradného výboru zo sudcov v aktívnej službe.

Prezident vo svojom vyjadrení k sťažnostiam uviedol, že má právo mať poradcov, pričom sa odvolal na § 6 ods. 2 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. *„Podľa tohto zákonného ustanovenia štátny zamestnanec ako fyzická osoba plní úlohy pre prezidenta. Odborník ústavného činiteľa vykonáva štátnu službu bez určenia odboru štátnej služby. Z tohto, ako príklad uvedeného všeobecne záväzného právneho predpisu vyplýva, že prezident republiky je oprávnený mať poradcov. Poradcovia môžu pôsobiť ako individuálne osoby alebo ako kolektív poradcov.*

Poradcovia alebo poradné orgány fungujú v Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky aj na základe iných právnych dôvodov (napríklad dohoda o vykonaní práce). Poradcovia nezriedka pôsobia len na základe ich vymenovania prezidentom republiky bez toho, aby sa medzi nimi a Kanceláriou prezidenta Slovenskej republiky vytvoril osobitný právny vzťah. Všetci predchádzajúci prezidenti mali svojich poradcov, resp. poradné orgány; ide o ústavnú zvyklosť, ktorá sa stala súčasťou ústavnej praxe hláv Slovenskej republiky z jednoduchého dôvodu. Rozhodnutie ako aj iné ústavné úkony prezidenta republiky vyžadujú náležitý skutkový základ ako aj zodpovedajúci právny základ. Je nemysliteľné, aby prezident republiky bol schopný zhromaždiť skutkové podklady na každé svoje rozhodnutie alebo iný ústavnoprávny úkon.“

Podľa názoru prezidenta je nesporné, že zriadením poradného výboru nemohol v žiadnom prípade konať v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy. Článok 2 ods. 2 ústavy sa totiž

vzťahuje len na rozhodovanie prezidenta v rámci jeho právomocí, a nie na spôsob, akým zabezpečuje skutkové podklady na svoje rozhodovanie.

Prezident rozhodnutím zo 17. júna 2014 zriadil poradný výbor na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcov ústavného súdu.

Toto rozhodnutie nebolo publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky z dôvodu, že zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov neuvažuje o takomto type všeobecne záväzného právneho predpisu, čo tiež svedčí o úrovni jeho inštitucionálneho zaradenia z hľadiska jeho právnej sily. Z uvedeného vyplýva, že výboru chýba nielen legalita, keďže bol zriadený mimo právneho poriadku, ale aj legitimita, ktorá by ho bola oprávňovala vystupovať ako orgán verejnej moci.

Keďže zrejme došlo k uvedomeniu si nedostatku právnej formy zvolenej pre kreovanie výboru, autor tohto projektu zvolil kreáciu obradným spôsobom neznámym v právnom poriadku Slovenskej republiky v snahe zabezpečiť jeho legalitu a právnu akceptovateľnosť.

V ústavnom práve ani v žiadnej zákonnej úprave sa nenachádza splnomocnenie pre prezidenta vytvoriť v rámci svojej právomoci interný poradný orgán, či už s rozhodovacou právomocou alebo poradnou právomocou, vystupujúci navonok proti iným orgánom verejnej moci alebo fyzickým, alebo právnickým osobám.

Podľa čl. 3 rozhodnutia prezidenta o zriadení poradného výboru zo 17. júna 2014 č. 1262-2014-BA:

„(1) Účelom zriadenia poradného výboru je preskúmanie vhodnosti kandidáta na sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky... overením jeho profesionálnej a inej spôsobilosti na výkon tejto funkcie vychádzajúcej z jeho teoretických znalostí ústavného práva, ústavného súdnictva, jeho judikatúry, európskeho súdnictva, osobitne judikatúry

Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie ako aj osobnej praktickej skúsenosti s konaním a rozhodovaním Ústavného súdu Slovenskej republiky alebo ústavného súdnictva vo všeobecnosti.

(2) Vhodnosť kandidáta na sudcu ústavného súdu môže spočívať aj v tom, že z jeho profesijného životopisu a výsledkov jeho pôsobenia v oblasti práva vyplýva, že ide o osobnosť, ktorú možno označiť za všeobecne uznávaného odborníka v určitej oblasti právnej teórie alebo právnej praxe; súčasne sa však preskúmajú aj predpoklady vhodnosti uvedené v čl. 2 ods. 1 tohto rozhodnutia.“

Podľa čl. 4 citovaného rozhodnutia:

„(1) Poradný výbor má päť členov.

(2) Poradný výbor sa skladá z bývalých sudcov alebo poradcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo zo všeobecne uznávaných odborníkov v oblasti práva.

(3) Členov poradného výboru menuje a odvoláva prezident republiky; jeden z členov, určený prezidentom republiky, tomuto výboru predsedá.“

Podľa čl. 5 citovaného rozhodnutia „... poradný výbor sa zriaďuje na dobu neurčitú“.

Ústavný základ na jeho vytvorenie nemožno stotožniť s príslušnými ústavnými normami čl. 2 ods. 2, čl. 101 ods. 1 v spojení s čl. 102 ods. 1 písm. s) a čl. 134 ods. 2 a 4 ústavy, ako ani s uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012, ako sa to uvádza v čl. 2 ods. 1 rozhodnutia o zriadení poradného výboru.

Článok 2 ods. 2 ústavy ustanovuje pravidlá formovania a uplatňovania právomoci orgánov verejnej moci, ktoré sa týkajú sféry riadenia štátu prostredníctvom práva (všeobecne záväzných právnych predpisov).

Zriadenie poradného výboru prostredníctvom interného normatívneho pokynu nepatrí k aktom realizácie čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto toto ústavné pravidlo nemožno kvalifikovať ako právny základ na zriadenie poradného výboru.

Prezident vo svojom vyjadrení uvádza ako dôvody vzniku poradného výboru „*Argumenty na úrovni Európskej únie: Súdny dvor Európskej únie*“ a „*Argumenty na úrovni členského štátu Európskej únie: Česká republika*“. Tieto argumenty len zdôrazňujú, že rozhodnutie o zriadení poradného výboru nemá oporu v ústavnom texte ani v inej zákonnej úprave, a preto porušuje ústavný príkaz čl. 2 ods. 2 ústavy.

Otázkami zriaďovania svojich orgánov ústavnými orgánmi sa zaoberal ústavný súd už v jednom zo svojich prvých rozhodnutí, ktoré tvoria základ jeho judikatúry.

To, že právny zástupca prezidenta absolútne zamlčuje túto časť judikatúry a začína svoj výklad uznesením sp. zn. PL. ÚS 4/2012, je rozhodnutím osoby, ktorá podáva vyjadrenie, avšak ústavný súd má povinnosť vykladať ústavu v jej vzájomných vzťahoch, ktoré vytvárajú celú štruktúru ústavnej normy. Ústavný súd však nemôže účelovo vyberať len niektoré svoje rozhodnutia podporujúce niektoré tvrdenia, ale musí posudzovať všetky doterajšie rozhodnutia, ktoré sa dotýkajú danej problematiky.

Ústavný súd vo veci sp. zn. PL. ÚS 29/95 vyslovil: „1. Ústava Slovenskej republiky vymedzuje proporcie hranice deľby moci medzi jednotlivými štátnymi orgánmi. Ak Národná rada Slovenskej republiky chce upraviť určité spoločenské vzťahy ako vzťahy právne, môže tak urobiť len v rozsahu a spôsobom, ktorý je v súlade s ústavou. Národná rada rozšírením svojej pôsobnosti nad rámec ústavy nemôže obmedziť pôsobnosť iných štátnych orgánov alebo prevziať ich kompetencie spôsobom, ktorý nie je v súlade s princípom právneho štátu.

2. Národná rada Slovenskej republiky si môže na zabezpečenie činnosti orgánov oprávnených zastupovať ju navonok zriaďovať pomocné vnútroorganizačné útvary. Tieto útvary, bez ohľadu na ich pomenovanie, nemajú kompetencie, ktoré by ich oprávňovali

zastupovať národnú radu navonok, vo vzťahu k iným štátnym orgánom alebo vo vzťahu k občanom.“

Taktiež uviedol, že: „Národná rada Slovenskej republiky v rámci svojej kontrolnej právomoci môže vykonávať také činnosti, ktoré upravuje ústava. Tieto činnosti môže uskutočňovať len prostredníctvom orgánov, ktorých zriadenie je v súlade s ústavou. Tým subjektom, ktoré podľa ústavy za svoju činnosť zodpovedajú Národnej rade Slovenskej republiky, nemôže uložiť viac povinností, ako ustanovuje ústava. Ukladať povinnosti pri vykonávaní kontrolnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky iným subjektom, než ktorým plnenie týchto povinností vyplýva z ústavy, nie je možné, a to ani zákonom.“

Tieto závery týkajúce sa neprípustnosti zriadenia orgánu, ktorý by vykonával právomoc ústavného orgánu alebo jej časť vo vzťahu k iným subjektom, je plne uplatniteľný nielen vo vzťahu k moci zákonodarnej, ale rovnako aj k moci výkonnej. Z uvedeného vyplýva, že je neprípustné, aby poradný výbor vykonával právomoc prezidenta, resp. jej časť vo vzťahu ku kandidátom na sudcov ústavného súdu.

Rozhodnutie (odporúčanie) poradného výboru zároveň ani nemôže predstavovať podklad, o ktorý by sa prezident mohol opierať pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia o (ne)vymenovaní sudcov ústavného súdu.

Predmetom preskúmania ústavnosti je rozhodnutie prezidenta o nevymenovaní kandidátov predložených národnou radou za ústavných sudcov. Rozhodnutie o nevymenovaní bolo rozhodnutím prezidenta, a preto nie je potrebné skúmať, akým spôsobom poradný výbor bez legality a legitimity zasiahol do tohto rozhodnutia. Keďže poradný výbor nie je orgánom verejnej moci a vo veci sťažovateľov ani samostatne nerozhodol, nemohol ani porušiť ich základné práva a slobody označené v ich sťažnostiach.

Nad rámec uvedeného je však potrebné konštatovať, že najmä ak ide o členstvo sudcov v tomto poradnom orgáne, imanentným rysom funkcie sudcu je jej kontinuálnosť. Členstvo v poradných orgánoch prezidenta zahŕňa aj plnenie úloh tejto odlišnej zložky

štátnej – výkonnej moci. Pôsobenie sudcov v tomto orgáne je tak v rozpore s princípom delby moci, nehľadiac na to, že osobné a mimosúdne väzby, ku ktorým pri takej činnosti dochádza, nevyhnutne zvyšujú pravdepodobnosť možného stretu záujmov, a robia tak nestrannosť v podobe nezaujatosti sudcov spochybniteľnou. Účasť sudcov v poradnom orgáne prezidenta, ktorý plní úlohy v rámci inej vetvy štátnej moci, preto odporuje čl. 145a ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na to, že ústavný súd zistil, že poradný výbor nie je orgánom verejnej moci, ktorý by svojou činnosťou mohol spôsobiť porušenie práv a slobôd fyzických osôb, nemá ani právomoc preskúmať zloženie tohto nelegálneho a nelegitímneho orgánu, povaha ktorého môže byť predmetom teoretických úvah mimo tohto súdneho prieskumu.

Keďže ústavný súd dospel k tomuto názoru, nemá ani právomoc posudzovať pôsobenie a namietanú predpojatosť sudcov všeobecného súdu v tomto orgáne.

Nad rámec tejto úvahy možno zdôrazniť, že prezident nemá dôvod preskúmať prekážku účasti v orgánoch, ktoré vymenuje. Takáto povinnosť je daná subjektu, t. j. fyzickej osobe, ktorá do týchto orgánov bola vymenovaná a vie, že zo svojho profesijného postavenia takéto prekážky má. Na jej vrub možno pripísať aj neoznámenie týchto prekážok prezidentovi (napr. neoznámenie člena poradného výboru J. B. prezidentovi, že na ústavnom súde je pod sp. zn. III. ÚS 561/2014 vedené konanie o jeho sťažnosti, ktorou namieta porušenie svojho práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy postupom Súdnej rady Slovenskej republiky a jej uznesením č. 197 z 2. decembra 2013).

B. Námietka nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia prezidenta o nevyzmenovaní sudcov ústavného súdu

Sťažovatelia namietajú aj odôvodnenie rozhodnutia prezidenta. V rámci svojej argumentácie uvádzajú: „*Možno zhrnúť, že odôvodnenia sa teda zakladajú na nepravdivých všeobecných a nekonkrétnych tvrdeniach a nie na preukázaných konkrétnych tvrdeniach. Odôvodnenia sa navyše ani nepokúšajú spojiť tieto prevažne nepravdivé všeobecné tvrdenia s požiadavkou existencie závažných dôvodov vzťahujúcich sa na osobu kandidáta, ktoré dôvodne spochybňujú jeho schopnosť zastávať funkciu sudcu ústavného súdu spôsobom neznižujúcim vážnosť tejto funkcie ani inštitúcie. Uvádzané dôvody tak spočívajú v subjektívnom hodnotení prezidenta Slovenskej republiky a protiústavného Poradného výboru profesionálnych výsledkov kandidátov na sudcov ústavného súdu.*

Uvádzané dôvody sú navyše už svojou všeobecnosťou a v podstate rovnakosťou u všetkých nevyzmenovaných kandidátov nevyhnutne svojvoľné...

Z rovnakosti jednotlivých odôvodnení tak v podstate vyplýva ťažko obhájitelný záver, že všetci nevyzmenovaní kandidáti na sudcu ústavného súdu nespĺňajú identické podmienky v rovnakej intenzite - sú rovnakí neodborníci na ústavu, všetci rovnako odpovedali na otázky komisie, všetci majú rovnaké (ne)skúsenosti s ústavným právom, resp. (ne)dosiahli všeobecne uznávané výsledky svojej práce. Takto absolútne neindividualizované rozhodnutia tak ani v minimálnej miere nespĺňajú podmienku riadneho odôvodnenia individuálneho právneho aktu.“

Prezident vo svojom vyjadrení k otázke neodôvodnenia rozhodnutia argumentoval iným rozhodnutím ústavného súdu, a to rozhodnutím sp. zn. III. ÚS 561/2014, kde namietal rozpor medzi sťažovateľmi požadovaným petitom rozhodnutia a odôvodnením, ktoré uvádza aj iné porušenie. Tieto v petite návrhu však pomenované (namietané) nie sú.

Ďalej argumentuje výkladom vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2012, ktorý používa ako univerzálny argument aj pre neakceptovanie sťažnosti.

Prezident uviedol, že „... Najprv je nevyhnutné zdôrazniť, že moje rozhodnutie o nevyzmenovaní sťažovateľky je nesporne administratívnym rozhodnutím orgánu výkonnej moci. Vzhľadom na jeho právnu povahu musí obsahovať primerané odôvodnenie; pre

posudzovaný prípad dôvody takého rozhodnutia nesmú byť svojvoľné, t. j. musia mať oporu v skutkovom základe, ktorý sa týka sťažovateľa.

Len pre úplnosť uvádzam, že tento skutkový základ sa vytvoril, vo veci sťažovateľky, z jej profesijného životopisu, výsledkov, ktoré dosiahla v právnickej profesii, obsahu jej pohovoru pred poradným výborom a napokon, súčasťou tohto skutkového základu bolo odporúčanie poradného výboru.“.

Je potrebné uviesť, že obe strany sporu pred ústavným súdom, tak sťažovatelia, ako aj prezident, pri formulovaní svojich právnych názorov v sťažnostiach a vo vyjadreniach k nim nedostatočne aplikovali judikatúru ústavného súdu k tejto problematike.

Pre posúdenie nastoleného problému je potrebné vziať do úvahy povahu orgánu, ktorý vo veci rozhoduje, predmet jeho rozhodovania a jeho úpravu v ústavnom poriadku. Rozhodnutie prezidenta o vymenovaní (nevymenovaní) kandidátov za sudcov ústavného súdu je podľa svojej povahy menovacím aktom ustanoveným ústavou.

Nejde o individuálny právny akt, ktorého povaha by bola obdobná povahе správneho aktu alebo súdneho aktu (t. j. výsledku činnosti príslušného správneho, prípadne súdneho orgánu, ktorým sa zakladajú, menia alebo rušia, prípadne autoritatívne zisťujú oprávnenia povinnosti subjektov správneho alebo súdneho konania).

V týchto prípadoch správne alebo súdne rozhodnutia majú aj predpísanú štruktúru, ktorá obsahuje najmä výrok, odôvodnenia a poučenie o opravných prostriedkoch.

V prípade rozhodovania prezidenta o (ne)vymenovaní sudcov ústavného súdu ide o osobitý druh konania, pričom ak bola táto právomoc uplatnená ústavne konformným spôsobom, nemôže byť za toto rozhodnutie prezident vzatý na zodpovednosť, pretože mu predchádza ústavné rozhodnutie národnej rady, ktorá mu predloží na jedno uvoľnené miesto dvoch kandidátov.

Rozhodnutia prezidenta o (ne)vymenovaní sudcov ústavného súdu a predchádzajúce rozhodnutie zákonodarného orgánu (uznesenie národnej rady) o voľbe kandidátov na funkciu sudcu ústavného súdu podľa čl. 134 ods. 2 ústavy sa nezdôvodňujú a ústava ani žiadna zákonná úprava nepripúšťa v predmetných súvislostiach ani možnosť proti nim sa odvolať.

Pri tejto charakteristike rozhodnutia prezidenta o (ne)vymenovaní sudcov ústavného súdu podľa čl. 134 ods. 2 ústavy je nadbytočná úvaha o obsahu alebo rozsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia.

Znovu však v zhode so svojou stabilnou judikatúrou (II. ÚS 5/03) ústavný súd považuje za nevyhnutné pripomenúť, že každý štátny orgán vrátane najvyššieho predstaviteľa výkonnej moci je povinný zabezpečiť objektivitu svojho postupu a rozhodovania, ktoré by mohli zasiahnuť do základného práva alebo slobody (v danom prípade do základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy), a to bez ohľadu na to, v akej miere tento postup prebiehal v právne formalizovanom rámci.

Keďže rozhodnutie prezidenta o (ne)vymenovaní sudcov ústavného súdu podľa čl. 134 ods. 2 ústavy nemá podľa názoru ústavného súdu obsahovať odôvodnenie, otázku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia nemožno považovať za súčasť (obsah) základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy.

VII.

K zrušeniu napadnutého rozhodnutia prezidenta

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný

zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ústavný súd zrušil rozhodnutie prezidenta č. 1112-2014-BA (██████████), č. 1112-2014-BA ██████████ a č. 1112-2014-Ba ██████████, všetky z 2. júla 2014, a prikázal mu vo veci znovu konať a rozhodnúť (bod 2 výroku nálezu).

Ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, je povinný vec znovu prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu, t. j. z predložených kandidátov na sudcov ústavného súdu vybrať potrebný počet sudcov, a tak odstrániť dôvod porušenia základných práv a slobôd sťažovateľov. Základom pre výrok tohto nálezu bolo predovšetkým zistenie ústavne nekonformného právneho posúdenia ústavného textu v okolnostiach prípadu.

VIII.

Rozhodnutie o trovách konania

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádza z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky predstavovala za I. polrok 2013 sumu 804 € a za I. polrok 2014 sumu 839 €. Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Podľa § 16 ods. 3 prvej vety vyhlášky od klienta možno požadovať na náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné sumu vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby.

1. Právny zástupca [REDAKOVANÉ] v podaní z 9. februára 2015 vyčíslil trovy konania celkovou sumou 518,76 €.

Na základe uvedeného patrí sťažovateľke náhrada trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 434,87 € pozostávajúcej z náhrady:

- za dva úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2014 v sume 134 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume 8,04 € za jeden režijný paušál, t. j. spolu 284,08 €, čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 340,90 €,

- za jeden úkon právnej služby – účasť na verejnom pojednávaní – vykonaný 3. marca 2015 v sume 69,92 a jeden režijný paušál v sume 8,39 €, t. j. spolu 78,31, čo spolu s 20 %

DPH predstavuje sumu 93,97 €, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky (bod 3 výroku nálezu).

2. V podaní zo 6. marca 2015 vyčíslil právny zástupca trovy konania za zastupovanie [REDAKOVANÉ], v sume 429,80 € a za zastupovanie [REDAKOVANÉ] v sume 955,96 €.

Na základe uvedeného patrí každému z týchto sťažovateľov náhrada trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v sume 434,87 € pozostávajúcej z náhrady:

- za dva úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2014 v sume 134 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume 8,04 € za jeden režijný paušál, t. j. spolu 284,08 €, čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 340,90 €,

- za jeden úkon právnej služby – účasť na verejnom pojednávaní – vykonaný 3. marca 2015 v sume 69,92 a jeden režijný paušál v sume 8,39 €, t. j. spolu 78,31, čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 93,97 €.

Takto vypočítanú sumu (869,74 €) bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Trovy spoločného právneho zastúpenia týchto sťažovateľov tak predstavujú celkovú sumu 434,87 €, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] náhradu za ďalšie úkony právnej služby „*Podanie vo veci z 12. 12. 2014..., Písomné vyjadrenie z 19. 1. 2015... a Doplnenie argumentácie z 27. 2. 2015...*“ nepriznal, pretože ich nepovažoval za také, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci podstatnému pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Rudolf Tkáčik.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2015